

Erstatningsnævnet

Årsberetning

2016

Erstatningsnævnet
Toldboden 2, 8800 Viborg
Telefon 33 92 33 34
erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk
www.erstatningsnaevnet.dk

1	Indledning	4
2	Lovgrundlaget og nævnets sammensætning	5
3	Sekretariatet og sekretariatets arbejde	5
4	Talmæssige oplysninger vedrørende 2016	6
5	Opfyldelse af resultatmålene for 2016	8
6	Hvad betaler nævnet erstatning for?	8
7	Konkrete afgørelser fra nævnet	9
7.1	Indledning	9
7.2	Offererstatningslovens § 1 – lovens område	9
7.2.1	Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven	9
7.2.2	Personskade	11
7.2.3	Direkte og indirekte skadelidte	12
7.2.4	Årsagssammenhæng og påregnelighed	14
7.2.5	Straffelovsovertrædelser begået i udlandet	14
7.2.6	Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger	15
7.2.7	Tingsskade og formueskade	16
7.3	Offererstatningslovens § 6 a – almindelige erstatningsretlige regler	17
7.3.1	Nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko	17
7.3.2	Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt	18
7.4	Offererstatningslovens § 7 – dækning fra anden side	19
7.5	Offererstatningslovens § 10 – politianmeldelse mv.	19
7.5.1	For sen eller manglende politianmeldelse	19
7.5.2	Manglende medvirken til politiets opklaring af sagen	22
7.5.3	Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen	22
7.6	Offererstatningslovens §§ 1 og 10 - plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejds- tiden	24
7.6.1	Offererstatningslovens § 10	24
7.6.2	Offererstatningslovens § 1	26
7.7	Offererstatningslovens § 11 a - retskrav	27
7.8	Offererstatningslovens § 13 – 2-årsfristen	28
7.9	Offererstatningslovens § 14, stk. 1 – sagens oplysning for nævnet	32
7.10	Offererstatningslovens § 15, stk. 2 – advokatudgifter mv.	32
7.11	Offererstatningslovens § 17 – regres	33
7.12	Offererstatningslovens § 18 – tilbagebetaling til nævnet	33
7.13	Erstatningsansvarslovens § 1 - personskadeerstatning	33
7.13.1	Helbredelsesudgifter	33
7.13.2	”Andet tab”	34
7.14	Erstatningsansvarslovens § 1 a – fremtidige helbredelsesudgifter	34
7.15	Erstatningsansvarslovens § 2 – tabt arbejdsfortjeneste	34
7.16	Erstatningsansvarslovens § 3 – svie og smerte	36

7.17	Erstatningsansvarslovens § 4 – varigt mén	37
7.18	Erstatningsansvarslovens § 5 – erhvervsevnetab	37
7.18.1	Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde	37
7.19	Erstatningsansvarslovens §§ 6-7 – fastsættelse af erhvervsevnetabserstatning ...	38
7.19.1	Fastsættelse af årsløn.....	38
7.20	Erstatningsansvarslovens §§ 12-14 – begravelsesudgifter og tab af forsørger	39
7.21	Erstatningsansvarslovens § 14 a – overgangsbeløb	40
7.22	Erstatningsansvarslovens § 16 – renter	41
7.23	Erstatningsansvarslovens § 18 – overførelse mv. af krav	41
7.24	Erstatningsansvarslovens § 24 – almindelig lempelsesregel	42
7.25	Erstatningsansvarslovens § 26 – tortgodtgørelse og krænkelsegodtgørelse	42
7.25.1	Frihedsberøvelse	42
7.25.2	Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.	42
7.25.3	Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkelsegodtgørelse	46
7.26	Erstatningsansvarslovens § 26 a – godtgørelse til efterladte	46
7.27	“Forældelse”/prækclusion	47
Bilag 1	– Oversigt over forekomsten af de enkelte straffelovsovertrædelser i 2016-2014	48
Bilag 2	– Oversigt over tilkendte erstatninger mv. i 2016-2014 fordelt på erstatningsposter ..	49
Bilag 3	– Oplysninger om tilkendelser og afslag i 2016	51
Bilag 4	– Oplysninger om afslagsgrunde i 2016	52

1 INDLEDNING

Efter Erstatningsnævnets forretningsorden skal nævnet hvert år inden den 1. juli afgive en beretning til justitsministeren om nævnets virksomhed i det foregående år. Beretningen skal offentliggøres.

Hermed foreligger beretningen for 2016. Beretningen redegør som i tidligere år for nævnets sammensætning samt nævnets og sekretariatets arbejde i løbet af beretningsåret. Beretningen indeholder desuden resumé af en række konkrete afgørelser fra nævnet til belysning af nævnets praksis ved administrationen af Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser – i det følgende offererstatningsloven.

Det er Erstatningsnævnets håb, at beretningen kan medvirke til at udbrede kendskabet til offererstatningsloven og til, hvordan den administreres.

På www.erstatningsnaevnet.dk er denne årsberetning - ligesom årsberetningerne for 1999-2015 - tilgængelig. På hjemmesiden findes i øvrigt en del andet materiale om nævnet.

Viborg, den 15-06-2017

John Lundum
Nævnensformand

2 LOVGRUNDLAGET OG NÆVNETS SAMMENSÆTNING

Erstatningsnævnet blev etableret i 1976. Nævnet træffer afgørelser vedrørende ansøgninger om erstatning i henhold til offererstatningsloven, nu lovbekendtgørelse nr. 1209 af 18-11-2014.

Erstatningsnævnet har haft følgende sammensætning i 2016:

- ❖ Landsdommer Sanne Kolmos (formand)
- ❖ Landsdommer Anne Thalbitzer (næstformand)
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Merete Pantmann (efter indstilling fra social- og integrationsministeren, nu Børne- og Socialministeren)
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Lisbet Jensen (efter indstilling fra social- og integrationsministeren, nu Børne- og Socialministeren)
- ❖ Advokat Christina Steen (efter indstilling fra Advokatrådet)
- ❖ Advokat Peter Trudsø (efter indstilling fra Advokatrådet)

Landsdommer Kåre Mønsted var stedfortræder for landsdommer Sanne Kolmos, og landsdommer Peter Buhl var stedfortræder for landsdommer Anne Thalbitzer. Ankechef i Ankestyrelsen Lise Gry Beder var stedfortræder for ankechef Merete Pantmann, og chefkonsulent i Ankestyrelsen Mikael Kielberg var stedfortræder for ankechef Lisbet Jensen. Endelig var advokat Mads Krarup stedfortræder for advokat Christina Steen, og advokat Karen-Margrethe Schebye var stedfortræder for advokat Peter Trudsø.

Nævnet har i 2016 afholdt 12 møder, hvorunder der er behandlet omkring 152 sager. Nævnets medlemmer har herudover modtaget omkring 504 sager i cirkulation, jf. afsnit 3 nedenfor.

3 SEKRETARIATET OG SEKRETARIATETS ARBEJDE

Civilstyrelsen, der er en styrelse under Justitsministeriet, yder sekretariatsbistand til Erstatningsnævnet.

Erstatningsnævnets sekretariat sørger for sagernes forberedelse, herunder i fornødent omfang udarbejdelse af et resumé af sagen og en indstilling til nævnet om sagens afgørelse. Når en indstilling er udarbejdet, vurderes sagen af sekretariatschefen, souschefen eller i øvrigt særligt udpegede medarbejdere og herefter af nævnet, enten ved cirkulation af resuméet og indstillingen blandt nævnets medlemmer eller på et møde. I henhold til forretningsordenen kan visse sagstyper dog afgøres af formandskabet alene uden forelæggelse for nævnet. En række sager kan desuden afgøres af sekretariatet alene uden forelæggelse for formandskabet eller nævnet.

Som led i processen med udflytningen af Civilstyrelsen fra København til Viborg har sekretariatet siden 01-02-2016 haft medarbejdere både i de nye lokaler på Toldboden i Viborg og de hidtidige lokaler i Adelgade i København. Med henblik på at styrke kompetenceopbygningen under udflytningen har der siden 01-04-2016 været dob-

beltbemanding på souschefposten. Gennem hele året har der været stor rejseaktivitet for såvel medarbejdere som ledelse, som på skift har været i henholdsvis Adelgade og på Toldboden som led i oplæring af nye medarbejdere og varetagelse af ledelsesmæssige opgaver.

Sekretariatet har til og med august 2016 været ledet af Lise Bitsch. Pr. 01-09-2016 overtog Christian Højgaard stillingen som sekretariatschef. Inge Fabricius har hele året været souschef med udgangspunkt i Adelgade, og Louise Ingerslev Andersen blev pr. 01-04 2016 ansat som souschef med udgangspunkt på Toldboden. Sekretariatet har i 2016 været bemanded med 9 fuldmægtige og 2 specialkonsulenter suppleret med 3-5 ekstra fuldmægtige samt to fuldmægtige, som indtil udgangen af maj måned 2016 har været udlånt fra Ankestyrelsen i 1 år. Endvidere har Justitsministeriets departement i den sidste halvdel af året udlånt to fuldmægtige på fuld tid til sekretariatet. Endelig har sekretariatet disponeret over 2-3 jurastuderende samt en fuldmægtig fra Justitsministeriets departement, der har arbejdet i sekretariatet ca. 1 dag om ugen.

Da Erstatningsnævnets sekretariat organisatorisk udgør en enhed under Civilstyrelsen, har sekretariatet ikke nogen særskilt bevilling. Oplysninger om Erstatningsnævnets økonomiske forhold i 2016 skal derfor søges i Civilstyrelsens årsrapport for dette år.

Overtandlæge, lic. odont. Troels B. Folkmar, Aarhus Universitetshospital, og overtandlæge Birgitte Sindrup fra Slagelse Kommunale Tandpleje har været tilknyttet nævnet som tandlægekonsulenter. Herudover har nævnet indgået aftaler med to speciallæger i henholdsvis neurologi (overlæge Claus Madsen, Odense Universitetshospital) og ortopædkirurgi (overlæge Jens-Erik Varmarken, Næstved Sygehus) om konsulentbistand i konkrete sager, hvor nævnet har behov for en lægelig vurdering af f.eks. årsagssammenhængen mellem ansøgers tilskadekomst ved en straffelovsovertrædelse og ansøgers helbredstilstand.

4 TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2016

Erstatningsnævnet har i 2016 modtaget i alt 2.416 nye sager (nye ansøgninger) mod 2.549 nye sager i 2015 og 2.913 nye sager i 2014.

Tabellen nedenfor viser udviklingen i antallet af nye sager i årene 2012-2016:

	2012	2013	2014	2015	2016
Modtagne ansøgninger	3.076	2.711	2.913	2.549	2.416

Erstatningsnævnet kan i den forbindelse mere generelt oplyse, at når nævnet modtager en ansøgning om erstatning fra et offer, opretter nævnet en konkret sag vedrørende den pågældende ansøgning. Nævnet behandler herefter den fremsendte ansøg-

ning og træffer en afgørelse vedrørende de krav, der er indeholdt i ansøgningen. Afgørelsen kan bestå i henholdsvis en tilkendelse af det ansøgte, en anmodning om yderligere dokumentation, et afslag på erstatning eller en kombination af nævnte muligheder. Når nævnet har truffet en afgørelse vedrørende de fremsendte krav, afsluttes sagen i nævnet. Såfremt offeret efterfølgende vender tilbage i sagen med den anmodede dokumentation eller med nye krav, åbner nævnet sagen på ny og træffer en ny afgørelse. Dette kan i de alvorligere sager gentage sig adskillige gange.

Erstatningsnævnet har også i 2016 haft stort fokus på at nedbringe sine sagsbehandlingstider. På baggrund af en klage til Ombudsmanden over sagsbehandlingstiden i en konkret sag har Ombudsmanden den 25-10-2016 bedt om orientering om, hvordan det går med at nedbringe sagsbehandlingstiderne i nævnet. Ombudsmanden har bedt om, at orienteringen indeholder oplysninger på månedsbasis om både den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i sager, hvor der bliver truffet afgørelse i perioden 01-07-2016 til 01-07-2017, og den forventede gennemsnitlige sagsbehandlingstid i uafsluttede sager, i begge tilfælde fordelt på henholdsvis førstegangsafgørelser og øvrige afgørelser.

I 2016 traf Erstatningsnævnet i alt 3.662 afgørelser mod 4.169 afgørelser i 2015.

Opgørelsen over antallet af afgørelser er baseret på antallet af udgående breve, der statistisk er registreret som en afgørelse. De enkelte registrerede afgørelser indeholder imidlertid ofte afgørelser vedrørende flere forskellige krav, herunder krav der kan være fremsat på forskellige tidspunkter (i forskellige indkomne breve/telefonhenvendelser). En afgørelse kan således f.eks. bestå af tilkendelse af erstatning for udgifter til transport hjem fra sygehuset på skadesdagen, anmodning om dokumentation for sygeperiode til brug for vurdering af et fremsat krav om godtgørelse for svie og smerte, anmodning om dokumentation for et fremsat krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og et (foreløbigt) afslag på erstatning for ødelagt tøj (henvisning til forsikring).

Nævnet har i 2016 tilkendt erstatning med i alt ca. 116,9 mio. kr. ekskl. renter. Hertil kommer gebyrer til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, honorarer for lægeerklæringer mv. med i alt ca. 2,5 mio. kr. Tilsammen ca. 119,4 mio. kr.

Som bilag 2 til årsberetningen er vedhæftet en oversigt, der viser fordelingen af de tilkendte erstatninger mv. fra staten i 2016 fordelt på de enkelte erstatningsposter.

I 2015 tilkendte nævnet ca. 122,5 mio. kr. i erstatning og godtgørelse. Hertil kom administrative udgifter, i alt ca. 2,8 mio. kr., og dermed en samlet udbetaling på ca. 125,3 mio. kr.

Erstatningsbeløbene udbetales ikke direkte fra Erstatningsnævnet, men udbetales efter nævnets anvisning af politiet det sted, hvor straffelovsovertrædelsen blev anmeldt. Det er endvidere politiet, der efterfølgende, i det omfang det er muligt, inddriver de udbetalte erstatninger hos gerningsmanden.

Erstatningsnævnet modtog indtil 2011 fra Rigspolitiet årlige indberetninger om størrelsen af det beløb, det i medfør af offererstatningslovens § 17 lykkedes politiet at

inddrive fra skadevolderne. Der henvises i den forbindelse til tidligere årsberetninger; se f.eks. årsberetningen for 2010, hvoraf det på side 7 fremgår, at det i 2010 lykkedes politiet at inddrive 2.890.173 kr. fra skadevolderne.

Til brug for nævnets årsberetning for 2011 oplyste Rigspolitiet imidlertid, at de årlige indberetninger ikke er retvisende for, hvilket beløb det lykkes at inddrive fra skadevolderne. Baggrunden er, at Rigspolitiet siden 2006 har oversendt alle krav til SKAT, hvor det fulde beløb ikke er indbetalt inden 6 måneder. Ifølge SKAT er det ikke muligt at opgøre, hvilket beløb SKAT efterfølgende inddriver i disse sager, da alle politiets krav behandles samlet.

Erstatningsnævnet noterede sig Rigspolitiets oplysninger. Fra 2006 og frem kan det således ikke oplyses, i hvor høj grad det lykkes at inddrive de tilkendte erstatninger fra skadevolderne. Der henvises til nævnets årsberetning for 2011, pkt. 4.

5 OPFYLDELSE AF RESULTATMÅLENE FOR 2016

I Civilstyrelsens mål- og resultatplan for 2016 indgår følgende mål for behandlingen af sager om offererstatning:

- Der træffes 3.500 afgørelser i offererstatningssagerne.
- Der træffes 1. afgørelse i halvdelen af sagerne om offererstatning inden for 50 dage.

Begge disse mål blev opfyldt i 2016, idet der blev truffet afgørelse i 3.662 sager om offererstatning, og i halvdelen af sagerne blev der truffet 1. afgørelse inden for 47 dage.

6 HVAD BETALER NÆVNET ERSTATNING FOR?

Erstatningsnævnet betaler erstatning for personskade som følge af overtrædelser af straffeloven og overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning¹, for visse afgrænsede personlige ejendele, der er blevet skadet, samt for mindre kontantbeløb, som mistes i forbindelse med personskade opstået ved en straffelovsovertrædelse. Nævnet betaler ikke i øvrigt erstatning for tingsskade, medmindre straffelovsovertrædelsen er begået af en person, der er omfattet af den personkreds, der er nævnt i offererstatningslovens § 3, som hovedsageligt omfatter personer, der er tvangsanbragt i institutioner under Kriminalforsorgen. Nævnet betaler ikke erstat-

¹ I medfør af lov nr. 112 af 03-02-2012 omfatter offererstatningsloven også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012. Lovændringen trådte i kraft den 01-03-2012.

Hvor der i det følgende henvises til offererstatningslovens betingelse om, at der skal være tale om en overtrædelse af straffeloven eller af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, vil der for overskuelighedens skyld alene blive henvist til straffeloven, medmindre det konkret er relevant at sondre mellem straffeloven og lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Det ændrer selvsagt ikke på, at overtrædelse af begge love i samme omfang kan berettigede til erstatning og godtgørelse.

ning i forbindelse med færdselsforseelser, overtrædelse af ordensbekendtgørelsen eller andre lovovertrædelser, der ikke er omfattet af straffeloven.

I det omfang ansøgerens krav betales af skadevolderen eller arbejdsskadesikringen, betaler nævnet ikke erstatning. Dette følger direkte af bestemmelserne i offererstatningslovens § 7, stk. 1, arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30. Nævnet betaler heller ikke erstatning for konkrete udgifter, f.eks. helbredsudgifter og udgifter som følge af beskadiget beklædning, hvis disse udgifter dækkes af ansøgerens forsikringsselskab eller andre, jf. herved offererstatningslovens § 7, stk. 1.

I øvrigt betaler nævnet erstatning efter dansk rets almindelige regler. Det betyder blandt andet, at erstatningen udmåles efter reglerne i erstatningsansvarsloven, og at nævnet har mulighed for at nedsætte erstatningen eller helt lade den bortfalde, hvis ansøgeren har udvist egen skyld, der berettiger til det. Se pkt. 7.3.1 om nævnets praksis i sager om nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko.

7 KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET

7.1 INDLEDNING

I det følgende er refereret afgørelser, som nævnet har fundet er af mere almen eller principiel betydning. Som påpeget i tidligere årsberetninger kan der ved en sådan gennemgang af udvalgte sager ikke være tale om noget repræsentativt udsnit af de flere tusinde sager, som nævnet har truffet afgørelse i 2016.

For yderligere belysning af reglerne i offererstatningsloven og af Erstatningsnævnets praksis kan der f.eks. henvises til nævnets tidligere årsberetninger, der – for så vidt angår beretningerne for 1999-2015 – findes på nævnets hjemmeside, samt til "Offererstatningsloven med kommentarer", 1. udg., 2005, af Gerd Sinding og Michael Lerche.

7.2 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1 – LOVENS OMRÅDE

7.2.1 Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven

Hvis det ved dom er fastslået, at tilskadekomsten er sket ved en straffelovsovertrædelse, lægger nævnet selvsagt dette til grund.

Har der været rejst tiltale mod en person, som frifindes, afhænger det af årsagen til frifindelsen, om der kan udbetales erstatning. Hvis for eksempel frifindelsen skyldes, at retten ikke finder, at straffeloven er overtrådt, kan der ikke betales erstatning. Hvis på den anden side det fremgår af dommen, at straffeloven er overtrådt, men at der sker frifindelse, fordi den tiltalte ikke er gerningsmanden, så kan der som udgangspunkt betales erstatning.

I **n.j.nr. 15-520-07494** foretog nævnet en selvstændig vurdering af, hvorvidt skaden kunne antages at være en følge af vold begået af en ukendt gerningsmand, jf. offererstatningslovens § 6, stk. 1, nr. 1,:

Ansøger, der var på cykel sammen med sin ven, blev i forlængelse af en diskussion med føreren af en bil påkørt af bilen, hvorefter der opstod slagsmål mellem ansøger, hans ven og personerne i bilen. Kort efter slagsmålet var ophørt, blev ansøger overfaldet med kniv af en person i hættetrøje med hættten trukket op. Ansøger havde ved fotokonfrontation udpeget en gerningsmand, som han oplyste ikke var identisk med føreren af bilen. Den af ansøger udpegede person blev i byretten frifundet med henvisning til, at der efter en samlet en vurdering ikke var ført tilstrækkeligt sikkert bevis for, at han var skyldig. Ifølge dommen havde flere vidner forklaret, at de opfattede det sådan, at gerningsmanden til knivstikkeriet var identisk med føreren af bilen, og ingen af disse vidner havde ved fotokonfrontation udpeget den af ansøger udpegede gerningsmand.

Nævnet fandt, at det, uanset ansøgers udpegning af den frifundne person, måtte lægges til grund, at betingelserne i offererstatningslovens § 1 var opfyldt, da det ifølge dommen og de heri gengivne vidneforklaringer var åbenbart, at ansøger ved episoden var blevet stukket med en kniv.

Hvis det ikke er afgjort ved dom, om skaden er sket som følge af en straffelovsovertrædelse, foretager nævnet en selvstændig vurdering af, hvorvidt den anmeldte hændelse falder inden for straffelovens område, både for så vidt angår det objektive gerningsindhold og den subjektive tilregnelser. Der er tale om en konkret vurdering i den enkelte sag under inddragelse af alle sagens oplysninger, herunder f.eks. vidneafhøringer, gerningsstedsundersøgelser, videooptagelser, lægelige undersøgelser og tekniske beviser mv., der er tilvejebragt gennem politiets efterforskning, samt eventuelle nye oplysninger, som kommer frem under nævnsbehandlingen.

Nævnet er ikke bundet af politiets og anklagemyndighedens vurdering af, om der kan antages at være begået et strafbart forhold mod ansøger, men vurderingen fra politi og anklagemyndighed vil normalt være vejledende for nævnet.

N.j.nr. 16-520-09511 Ansøger blev på vej hjem fra en fest antastet af en ukendt mand. Ansøger forklarede til politiet, at manden forsøgte at få hendes frakke og halstørklæde af, hvorefter han førte en finger op i ansøgers skede. Det lykkedes ansøger at vriste sig fri fra manden. Der blev ved en senere gynækologisk undersøgelse ikke fundet spor eller skader på ansøger, men på ansøgers tøj blev der fundet DNA fra en person af hankøn. Politiet havde standset efterforskningen, da efterforskningsmulighederne fandtes udtømte. Nævnet fandt hændelsen omfattet af offererstatningsloven.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.25.2 om tortgodtgørelse.

N.j.nr. 15-520-07770 Ansøger var en aften efter mørkets frembrud på arbejde som buschauffør, da han på en øde vej blev vinket ind til siden af fire mænd, som stod ved en personbil. Ansøger holdt ind til siden, og én af de fire mænd gik hen til bussen. På vej hen til bussen rullede vedkommende en hue ned over sit ansigt. Personen sagde ikke noget til ansøger men rakte ind, tog nøglerne ud af tændingslåsen på bussen og smed nøglerne fra sig på jorden udenfor. Derefter rakte personen hånden hen over ansøger og tog ansøgers chaufførtaske med penge. Personen satte sig ind i personbilen og kørte væk fra stedet sammen med de øvrige tre mænd.

Ansøger blev ikke udsat for vold eller trusler om vold ved hændelsen, men nævnet besluttede at anse forholdet som et røveri og dermed for omfattet af offererstatningslovens § 1. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger måtte anses for at have været udsat for en stiltiende trussel om vold, idet han efter mørkets frembrud befandt sig alene i en bus, som blev vinket ind til siden på en øde vej af fire mænd, hvoraf den ene på vej hen til ansøger maskerede sig, inden han rakte ud efter nøgler og taske.

Hvis nævnet i forbindelse med sin vurdering af, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, ikke finder sagen tilstrækkeligt oplyst gennem politiets efterforskning, har nævnet undtagelsesvis mulighed for at bede politiet om at foretage yderligere afhøringer af vidner mv. eller at gennemføre undersøgelser af gerningsstedet mv. Dette fremgår blandt andet af pkt. 7 i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9190 af 17-04-2012 til politiet og anklagemyndigheden om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet.

Nævnet har endvidere i flere tilfælde fra politiet indhentet videooptagelser og lignende fra tilskadekomsten for selvstændigt at vurdere, om ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse.

Nævnet har ligeledes i enkelte tilfælde forelagt sager for Retslægerådet med henblik på, at rådet kunne udtale sig om, hvorvidt ansøgerens skader ud fra en lægelig vurdering mest sandsynligt kunne antages at være opstået ved et voldeligt overfald eller ved en ulykke, som ikke indebærer en straffelovsovertrædelse. Det drejer sig typisk om personer med hukommelsestab for tiden omkring skadens indtræden.

Som omtalt i pkt. 6 omfatter offererstatningsloven pr. 01-03-2012 i medfør af lovens § 1 også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012. Der henvises herom til årsberetningen for 2013, pkt. 7.2.1.

Vedrørende plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden henvises til pkt. 7.6.

7.2.2 Personskade

Nævnet kan kun tilkende erstatning og godtgørelse, hvis ansøger har lidt personskade ved straffelovsovertrædelsen.

7.2.3 Direkte og indirekte skadelidte

Nævnet betaler som udgangspunkt kun erstatning til ansøgere, der er direkte forurettede ved en straffelovsovertrædelse. Det vil sige, at man ikke kan få erstatning, hvis man blot har været vidne til en straffelovsovertrædelse. Man kan imidlertid have været så tæt på begivenhedernes centrum, at man som indirekte skadelidt alligevel er erstatningsberettiget. Der henvises for nærmere herom blandt andet til årsberetningen for 2003, pkt. 7.1.3, årsberetningen for 2006, pkt. 7.2.3, årsberetningen for 2008, pkt. 7.2.4, og årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.3.

Fra nævnets praksis i 2016 kan nævnes disse sager:

N.j.nr. 15-520-08348 og 16-520-09341 Skadevolder, som var bosat på et forsorgshjem, tildelte under en samtale en læge, en socialrådgiver og en beboer flere knivstik. Lægen afgik ved døden på stedet, socialrådgiveren afgik senere ved døden, mens beboeren, der som følge af knivstikkene var i livsfare, overlevede. Skadevolder blev dømt for manddrab samt forsøg på manddrab.

Ansøgerne, der var ansatte på forsorgshjemmet, var begge på arbejde på skadestidspunktet. De to ansøgere var ikke til stede under selve hændelsesforløbet, men hørte råb om hjælp, hvorefter de løb ud på en græsplæne, hvor to af de tilskadekomne var vaklet ud. De to ansøgere havde ydet hjælp til de tilskadekomne og havde kontakt med alarmcentralen. Skadevolderen befandt sig stadig i området, og ansøgerne havde begge oplevet at være i livsfare. Den ene af ansøgerne havde endvidere oplyst, at hun havde tænkt, at hun måtte tage kampen op, hvis skadevolderen kom ud, idet hun ikke kunne forlade sin svært tilskadekomne kollega. Den anden ansøger havde ligeledes forsøgt at hjælpe den 3. tilskadekomne ud af det rum, hvor samtalen og knivstikkene havde fundet sted.

Erstatningsnævnet besluttede at anse de to ansøgers psykiske tilskadecomster som omfattet af offererstatningsloven, uanset at de ikke havde været direkte skadelidte i relation til de strafbare handlinger.

Nævnet fandt i følgende sager ikke, at ansøgerne kunne betragtes som direkte skadelidte. Nævnet fandt heller ikke, at ansøgerne i øvrigt havde været så tæt på begivenhedernes centrum, at de alligevel var erstatningsberettigede:

J.nr. 16-520-10292 og 16-520-08711 De to ansøgere (mor og mindreårig søn) lå og sov i stuehuset på en nedlagt landejendom, da der blev påsat en brand i garagen i en udlænge, der var forbundet med stuehuset, men som var længst væk fra stuehuset. Ingen af ansøgerne kom fysisk til skade ved branden, men moderen fik konstateret PTSD som følge af ildspåsettelsen.

Nævnet besluttede at afslå ansøgernes ansøgninger om erstatning, da nævnet ikke fandt, at de havde været i nærliggende fare for at lide fysisk overlast ved hændelsen. Nævnet lagde vægt på, at det i farlighedserklæring fra Dansk Brand- og Sikringsinstitut var vurderet, at branden ville ha-

ve været meget lang tid om at brede sig til stuehuset, og at der dermed var ringe fare for personers liv, at politiet havde henført sagen under straffelovens § 181, stk. 1 (brandstiftelse), samt at moderen til politiet havde forklaret, at der stod store flammer fra garagen, da hun åbnede døren, at røgen hurtigt kom tæt på hende, at hun derfor lukkede døren igen og gik retur til sønnens værelse, hvor hun fik vækket sønnen, og de forlod hurtigt huset i retning mod nærmeste nabo.

N.j.nr. 14-520-04405 Ansøgers kæreste og samlever blev stukket med kniv flere gange i ryggen under en slagsmåls lignende episode, hvorved han afgik ved døden. Ansøger blev tilkendt efterladtegodtgørelse, overgangsbeløb og forsørgertabserstatning men meddelt afslag på erstatning for udgifter til psykolog, da ansøger ikke var direkte skadelidte i forbindelse med straffelovsovertrædelsen eller så tæt på begivenhedernes centrum, at hun var berettiget til erstatning herfor efter offererstatningsloven. Ansøger søgte derefter på ny om erstatning for udgifter til psykolog samt om godtgørelse for varigt mén og erstatning for tab af erhvervsevne. Ansøgers advokat henviste til Højesterets dom af 14-05-2014, refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2014, side 2376, hvor Højesteret fandt, at den psykiske lidelse, som en mor til to små børn, der var blevet dræbt af deres far, var blevet påført ved det forsætlige drab på børnene, var omfattet af erstatningspligten. Sagen er omtalt i nævntes årsberetning for 2014 s. 19 under n.j.nr. 06-510-04879.

Erstatningsnævnet fandt, at de konkrete omstændigheder i ansøgers sag ikke i en sådan grad var sammenlignelige med omstændighederne i Højesterets sagen fra maj 2014, at ansøger – uanset at hun havde mistet sin samlever – var berettiget til erstatning og godtgørelse efter offererstatningsloven ud over den allerede tilkendte efterladtegodtgørelse, overgangsbeløb og forsørgertabserstatning. Nævnet lagde særligt vægt på, at afdøde på tidspunktet for drabet var 22 år gammel, og var ansøgers samlever gennem et år, samt at afdøde blev dræbt af knivstik i ryggen ved en slagsmåls lignende episode, som ikke havde tilknytning til eller forbindelse med ansøger.

Ansøger har den 08-08-2016 stævnet Erstatningsnævnet med påstand om, at nævnet er forpligtiget til at dække tabene efter offererstatningsloven.

Et særligt spørgsmål i relation til direkte eller indirekte skadelidte er spørgsmålet om forældres adgang til erstatning og godtgørelse som følge af eventuelle psykiske følger, de pådrager sig i forbindelse med drab på deres børn. Nævnet kan vedrørende dette emne henvise til nævntes årsberetning for 2014, pkt. 7.2.3.

7.2.4 Årsagssammenhæng og påregnelighed

For at kunne få erstatning efter offererstatningsloven skal der i overensstemmelse med de almindelige erstatningsretlige regler være årsagssammenhæng mellem den begåede straffelovsovertrædelse og skaden, ligesom skaden skal være en påregnelig følge af straffelovsovertrædelsen. Der henvises herom blandt andet til årsberetningen for 2006, pkt. 7.2.4, årsberetningen for 2013, pkt. 7.2.4, og årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.4.

7.2.5 Straffelovsovertrædelser begået i udlandet

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., betaler staten kun i særlige tilfælde erstatning for skader, der er sket uden for Danmark, og kun hvis ansøger har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en dansk udenrigsrepræsentation. Efter praksis vil det hovedsageligt dreje sig om de tilfælde, hvor en person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark overfalder en anden person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark. Erstatning ydes dog kun, når skaden opstår i et lukket dansk miljø, f.eks. i forbindelse med en skolerejse.

Erstatning kan endvidere betales til ansøgere, der har bopæl i Danmark, og som kommer til skade i forbindelse med deres erhvervsudøvelse i udlandet. Bestemmelsen er ifølge forarbejderne tiltænkt et snævert anvendelsesområde. Hvis en tilskadekomst i udlandet kan anses som en arbejdsskade, kan skaderne i visse tilfælde være omfattet af bekendtgørelse nr. 853 af 20-10-2003 (nu bekendtgørelse nr. 1481 af 02-12-2016) om arbejdsskadesikring for personer, der udsendes til midlertidigt arbejde i udlandet.

Fra nævnets praksis i 2016 kan nævnes følgende to sager:

N.j.nr. 15-520-06466 Ansøger var blevet overfaldet under sit arbejde i Hebron på Vestbredden. Nævnet afslog ansøgningen under henvisning til, at overfaldet var sket i udlandet, jf. offererstatningslovens § 1, stk. 1. I særlige tilfælde og under nærmere omstændigheder kan nævnet dog alligevel betale erstatning, selv om hændelsen ikke er sket i Danmark, jf. offererstatningslovens § 1, stk. 3.

Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at offererstatningslovens § 1, stk. 3, 2. pkt., tager sigte på personer, der udsættes for vold under *kortere* ophold i udlandet i forbindelse med deres erhvervsudøvelse, f.eks. eksporthauffører, og hvor det ikke kan forventes, at skadelidte eller arbejdsgiveren har tegnet privat forsikring til dækning af skaden. Nævnet fandt ikke, at hændelsen var omfattet af bestemmelsen, idet ansøgers ansættelsesperiode i Hebron var 9 måneder. En ansættelse af en sådan varighed kunne efter nævnets opfattelse ikke betegnes som et *kortere* ophold i udlandet. Nævnet bemærkede, at ansøger måtte være omfattet af en forsikring via Udenrigsministeriet, da det af anmeldelsen til Arbejdsskadestyrelsen fremgik, at der var tegnet forsikring hos Udenrigsministeriet.

N.j.nr. 14-520-05870 Under et ophold i Syrien som freelancefotograf blev ansøger tilbageholdt af oprørere i en længere periode. Ansøger blev

under tilbageholdelsen udsat for alvorlige krænkelser af både fysisk og psykisk karakter. Ansøger søgte efter hjemkomsten Erstatningsnævnet om erstatning. Nævnet afslog ansøgningen under henvisning til, at den strafbare handling var begået i udlandet.

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, kan nævnet i særlige tilfælde yde erstatning for skader, der er begået uden for Danmark. Nævnet lagde imidlertid ved sin afgørelse vægt på, at bestemmelsen i offererstatningslovens § 1, stk. 3, er tiltænkt et snævert anvendelsesområde. Nævnet lagde således vægt på, at skaden ikke var sket i et lukket dansk miljø, og at § 1, stk. 3 – i relation til erhvervsudøvelse – kun omfatter erhvervsudøvelse i udlandet under omstændigheder, hvor det ikke kan forventes, at skadelidte eller arbejdsgiveren har tegnet privat forsikring til dækning af skaden. Nævnet fandt, at ansøger havde opholdt sig på et sted under sådanne omstændigheder, at det måtte forventes, at ansøger havde tegnet en forsikring eller lignende. Nævnet lagde herved vægt på, at ansøger som freelancefotograf selv valgte at tage til Syrien, og at ansøger i den forbindelse – forud for sin rejse dertil – måtte have været klar over risikoen for at blive udsat for hændelser af en vis voldsom karakter, herunder at ansøger kunne komme til skade og blive tilbageholdt mv. Nævnet fandt, at tilsvarende må gælde, selv hvis ansøger på grund af forholdene i området ikke eller kun vanskeligt kunne tegne en forsikring.

Under disse omstændigheder fandtes ansøgers skade ikke at kunne danne grundlag for erstatning efter § 1, stk. 3.

Nævnet bemærkede endvidere, at henvisningen til "terrorhandlinger" i forarbejderne til offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., findes at angå isolerede og uforudsigelige handlinger, der ikke kunne have været forudsat forud for rejsen til det pågældende sted, f.eks. handlinger på steder, hvor Udenrigsministeriet ikke har advaret mod/frarådet at rejse til.

For yderligere eksempler på nævnets praksis for tilkendelse af erstatning efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, henvises til nævnets årsberetning for 2009, pkt. 7.2.6.

7.2.6 Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger

Foruden straffelovsovertrædelser giver offererstatningslovens § 1, stk. 1, 2. pkt., også mulighed for erstatning og godtgørelse for personskade, der sker i forbindelse med 1) hjælp til politiet under anholdelse, 2) handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse, og 3) handlinger, der foretages med henblik på forhindring af strafbare handlinger.

Der henvises herom blandt andet til årsberetningen for 2012, pkt. 7.2.6.

7.2.7 Tingsskade og formueskade

Efter offererstatningsloven ydes der – som anført under pkt. 7.2.2 – som udgangspunkt alene erstatning og godtgørelse i anledning af personskade.

I offererstatningslovens § 1, stk. 2, er der imidlertid givet skadelidte mulighed for – som tillægserstatning – at få erstatning for tøj og andre sædvanlige personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden skete.

Nævnet kan vedrørende forståelsen af "sædvanlig" personlig ejendel henvise til følgende sag:

N.j.nr. 16-520-08784 Skadevolder udøvede hærværk mod ansøgers bil. Da ansøger ville fotografere skadevolder, slog skadevolder ansøger på hånden med en hundesnor, hvorved ansøgers iPad gik i stykker. Ansøger søgte herefter nævnet om erstatning for (selvrisikoen for) en ødelagt iPad. Nævnet fandt, at en iPad må betragtes som en sædvanlig personlig ejendel, der falder ind under offererstatningsloven, og tilkendte ansøger erstatning i overensstemmelse med det ansøgte.

Nævnet kan endvidere henvise til årsberetningen for 2007, pkt. 7.2.6, hvor en gennemgang af nævnets praksis vedrørende niveauet for erstatning for dyrere personlige ejendele findes. Afsnittet indeholder endvidere omtale af praksis for erstatning for udgifter til nye briller. Nævnet kan endvidere henvise til årsberetningen for 2013, hvoraf det fremgår, at nævnet i 2013 forhøjede det maksimale erstatningsbeløb for personlige ejendele til 10.000 kr. mod tidligere 5.000 kr.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 giver endvidere hjemmel til at yde erstatning for tingsskade ud over de i § 1, stk. 2, nævnte tilfælde, såfremt skadevolderen er omfattet af den særlige personkreds i § 3 (bl.a. personer, der er tvangsanbragt på institution under Kriminalforsorgen), som det offentlige menes at have et særligt ansvar for.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 muliggør også erstatning til juridiske personer, f.eks. anparts- og aktieselskaber, men ikke erstatning til offentlige myndigheder eller institutioner, jf. lovens § 5.

Erstatningen i henhold til offererstatningslovens § 1, stk. 2, og § 3 omfatter kun egentlig tingsskade. Formueskade opstået ved for eksempel bedrageri, underslæb, afpresning eller anden straffelovsforbrydelse kan derimod ikke erstattes i medfør af offererstatningsloven, jf. herved forarbejderne til offererstatningsloven, betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 33, 1. sp. Nævnet erstatter heller ikke tab for f.eks. mistet rejse eller mistet ferie. Se i den forbindelse årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.7.

7.3 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 A – ALMINDELIGE ERSTATNINGSRET-LIGE REGLER

7.3.1 Nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko

Efter offererstatningslovens § 6 a finder dansk rets almindelige erstatningsretlige regler tilsvarende anvendelse, herunder reglerne om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade.

Fra nævnets praksis kan i den forbindelse nævnes følgende sager fra 2016:

N.j.nr. 14-520-05797/-05858 Forurettede var afgået ved døden i forbindelse med en skudepisode. Forurettedes forældre søgte herefter om efterladtegodtgørelse og erstatning for begravelsesudgifter hos nævnet.

Nævnet afslog ansøgningen om erstatning under henvisning til offererstatningslovens § 6 a og betænkning nr. 1019/1984. I betænkningen s. 59f drøftes rimeligheden af bl.a. erstatning til ofre, der har udsat sig for en særlig risiko, "f.eks. rockerbander. Den, som f.eks. melder sig ind i en rockerbande for at deltage i voldsudøvelse, kan dog heller ikke efter den almindelige erstatningsret antages at ville få erstatning, såfremt han i forbindelse hermed selv udsættes for påregnelige skader som følge af vold." Af betænkningen fremgår det videre, at erstatning kan nedsættes eller bortfalde i "tilfælde, hvor skadelidte har optrådt provokerende eller har udsat sig for en særlig risiko ved at opsøge steder, der i almindelighed må opfattes som et farligt miljø. ... I tilfælde som disse kan nævnets afslag på erstatning formentlig siges at bygge på et accept af risikosynspunkt. Tankgangen, at den, der bevidst indlader sig på en risikabel adfærd, som man fra samfundets side ønsker at modvirke, ikke kan kræve erstatning for endog alvorlige personskader, som den pågældende pådrager sig i forbindelse med den farefulde adfærd, er ikke ukendt inden for den almindelige erstatningsret."

Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at det var oplyst, at forurettede dagligt talte og opholdt sig sammen med bandemedlemmer, at et medlem af banden havde forklaret til politiet, at motivet til drabet var "interne problemer", at forurettede efter skudepisoden blev transporteret til hospitalet i en bil, der indeholdt trøjer mærket med bandelogo og en skudsikker vest, og at bilen blev ført af et bandemedlem, som til politiet havde forklaret, at forurettede "var en af de unge, men ikke medlem af [banden]", at mange personer fra området, hvor banden holdt til, kom hen til hospitalet efter skudepisoden, herunder en bil tilhørende de ledende medlemmer i banden, at politiet havde noteret, at der frygtedes for skadevolders liv efter skudepisoden, da han havde slået et internt medlem fra en bande gruppering ihjel, samt at en anonym kilde havde oplyst til politiet, at forurettede selv kort forinden skudepisoden havde overgivet våbnet til skadevolder, og at forurettede sammen med en tredjemand havde bedt skadevolder om at skyde mod en anden bandegruppering, hvilket skadevolder havde nægtet.

Nævnet fandt efter en samlet vurdering, at forurettede – uanset om han var bandemedlem eller tilknyttet en bandegruppering – havde færdedes i et farligt miljø, ligesom han forud for skudepisoden selv havde besiddet og overgivet pistolen til skadevolder, hvorfor forurettede havde udsat sig selv for en særlig risiko og måtte anses for at have accepteret risikoen for hændelsens indtræden.

N.j.nr. 16-520-08886 Ansøger, som tidligere havde været medlem af en rocker-/bandegruppering, søgte nævnet om erstatning som følge af en episode, hvor to skadevoldere begge blev dømt for et drabsforsøg mod ansøger samt for i forening med seks andre skadevoldere at have udøvet grov vold mod ansøger. Det fremgår af sagen, at episoden begyndte med, at ansøgers ven, som var tilknyttet en rocker-/bandegruppering, tildelte en af skadevolderne et slag, hvorefter ansøger hurtigt blandede sig i episoden ved at skubbe et antal personer væk fra vennen, der fortsat udøvede vold mod en af skadevolderne. Fire af skadevolderne blev under straffesagen dømt til at betale erstatning og godtgørelse til ansøger, mens ansøgers øvrige erstatningskrav blev henskudt til nævnet eller eventuelt civil søgsmål.

Nævnet meddelte i det hele afslag efter offererstatningslovens § 6 a, idet nævnet efter en samlet vurdering af oplysningerne i sagen fandt, at ansøger – uanset at han på tidspunktet for tilskadekomsten ikke længere var tilknyttet en rocker-/bandegruppering – havde udsat sig for en særlig risiko ved i et farligt miljø at have involveret sig i en konflikt, som ansøgers ven initierede ved at udøve vold mod en af skadevolderne. Nævnet fandt således, at ansøger ved at forsøge at beskytte vennen, som ansøger vidste, var medlem af en rocker-/bandegruppering, under dennes voldsudøvelse – i stedet for at afstå fra at involvere sig eller søge at standse vennens voldsudøvelse ved verbal indgriben eller tilkald af hjælp – bevidst havde indladt sig på en risikabel adfærd, som man fra samfundets side ønsker at modvirke, og dermed havde accepteret risikoen for skadens indtræden.

Nævnet meddelte endvidere afslag efter offererstatningserstatningslovens § 10. For nærmere herom se pkt. 7.5.2 om offererstatningslovens § 10 om medvirken til politiets opklaring af sagen.

7.3.2 Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 6 a indebærer endvidere, at den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt finder tilsvarende anvendelse i erstatnings-sager i henhold til offererstatningsloven. Tabsbegrænsningspligten indebærer, at den, der har lidt skade som følge af en andens ansvarspådragende adfærd, har pligt til så vidt muligt at begrænse sit tab som følge af skaden.

7.4 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7 – DÆKNING FRA ANDEN SIDE

Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, betaler nævnet ikke erstatning, hvis ansøgers skade godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelse eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

Det følger af Erstatningsnævnets forretningsordens § 10, stk. 1, 2. pkt., at nævnet ikke træffer afgørelse, førend det er konstateret, om skaden dækkes fra anden side, jf. offererstatningslovens § 7.

Det betyder, at nævnet som udgangspunkt, hvis den oplyste skadevolder er under 14 år, eller der er oplysninger, som giver anledning til at formode, at skadevolder har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt, vil henvise skadelidte til at rette henvendelse til skadevolders eventuelle ansvarsforsikringssselskab. Dette skyldes den særlige bestemmelse i forsikringsaftalelovens § 19. Efter denne bestemmelse fraviges det forsikringsretlige udgangspunkt om, at skader, som den forsikrede skadevolder selv har fremkaldt ved forsæt, ikke dækkes i tilfælde, hvor "den sikrede var under 14 år eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed, forbigående sindsforvirring eller lignende tilstand har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt". Persongruppen omfatter således personer, der er omfattet af straffelovens § 16, stk. 1 og 2, samt i et mindre omfang også personer, der er omfattet af straffelovens § 69, jf. U2006.1961Ø.

Det bemærkes, at bestemmelsen i forsikringsaftalelovens § 19 er en deklatorisk retsregel og således kan være fraveget i policevilkårene.

Børn under 14 år vil ofte være dækket af forældrenes ansvarsforsikring, ligesom en del voksne institutionsanbragte eller sindslidende vil være dækket af en ansvarsforsikring.

Hvis det efterfølgende må lægges til grund, at skadevolderen ikke var omfattet af en forsikring, tages sagen efter ansøgning på ny under behandling i nævnet.

Nævnet betaler endvidere ikke erstatning, hvis skaden er en arbejdsskade og dækkes af arbejdsgiverens lovpligtige forsikring, jf. herved arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30, hvoraf fremgår, at "Ydelser i henhold til loven [arbejdsskadesikringsloven] kan ikke danne grundlag for regreskrav mod en skadevolder, der har pådraget sig erstatningspligt over for skadelidte eller dennes efterladte. Skadelidtes eller dennes efterladedtes krav mod den erstatningsansvarlige ned sættes i det omfang, forsikringssselskabet har betalt eller er pligtig at betale erstatning til de pågældende efter denne lov".

7.5 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10 – POLITIANMELDELSE MV.

7.5.1 For sen eller manglende politianmeldelse

Indtil 01-07-2011 var det efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, en betingelse for at få erstatning fra staten, at straffelovsovertrædelsen var anmeldt til politiet uden unødigt ophold. Efter nævnets praksis ansås dette som udgangspunkt for at være inden 24 timer fra gerningstidspunktet.

Med lov nr. 412 af 09-05-2011, som trådte i kraft den 01-07-2011, blev blandt andet offererstatningslovens § 10, stk. 1, 1. led, ændret. Efter lovændringen, som gælder for overtrædelser, der er begået efter lovens ikrafttræden, er bestemmelsen affattet således:

”§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer (...)”

For straffelovsovertrædelser begået den 01-07-2011 og senere er erstatning altså betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer.

Ved anmeldelse forstås en anmodning til politiet om at efterforske en sag. I mere alvorlige sager vil det sjældent være nødvendigt at fremsætte en udtrykkelig anmodning om efterforskning, men i mindre alvorlige sager vil det derimod som regel være nødvendigt. Den omstændighed, at politiet har været til stede og måske også har talt med den forurettede, vil dermed langt fra altid være tilstrækkeligt til at anse forbrydelsen for anmeldt.

Fra nævnets praksis i 2016 kan nævnes følgende sag, hvori der også blev taget stilling til forældelse efter de almindelige og strafferetlige forældelsesregler:

N.j.nr. 15-520-08020 Ansøger søgte nævnet om erstatning som følge af en række forhold begået i perioden fra den 01-09-2005 til februar 2008. Ansøger havde først anmeldt forholdene til politiet den 08-07-2014, og ved dom afsagt af Østre Landsret den 11-05-2015 fandt landsretten, at forholdene var strafferetligt forældet. Nævnet afslog ansøgningen, idet forholdene ikke var anmeldt til politiet uden unødigt ophold, jf. den tidligere gældende bestemmelse i offererstatningslovens § 10. Nævnet fandt endvidere, at ansøgers krav var forældet såvel efter den dagældende forældelseslov af 1908 (5-årig forældelse), jf. lov nr. 274 af 22-12-1908, jf. lovens § 1, nr. 5, som efter den gældende forældelseslov (3-årig forældelse), jf. lov nr. 522 af 06-06-07 med senere ændring, jf. denne lovs § 3, stk. 1, jf. § 30, stk. 1, og bemærkede, at loven efter sidstnævnte bestemmelse også finder anvendelse på tidligere stiftede fordringer, som ikke inden den 01-01-2008 er forældet efter de hidtil gældende regler. Nævnet fandt, at der i sagen ikke var oplyst omstændigheder, som gav grundlag for at anvende de særlige undtagelsesregler i nugældende forældelseslovs § 2 og § 3 om afbrydelse af forældelsesfristen.

Der er der mulighed for at dispensere fra anmeldelsesfristen, såfremt forholdene taler for det, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2.

Som følge heraf ser Erstatningsnævnet f.eks. stort set altid bort fra kravet om anmeldelse inden 72 timer, hvis det på trods af den sene anmeldelse lykkes at pågribe og retsforfølge skadevolderen.

Der kan også i andre situationer være grundlag for at dispensere fra kravet om politianmeldelse inden 72 timer. Som eksempler fra 2016 på sager, hvor nævnet har dispenseret, kan henvises til følgende:

N.j.nr. 15-520-07586 Ansøger var blevet overfaldet under en bytur og pådrog sig herved et operationskrævende kæbebrud. Ansøger blev derfor i forlængelse af undersøgelsen på skadestuen indlagt på hospitalet. Ansøger kontaktede politiet mellem sit skadestuebesøg og indlæggelsen på hospitalet, da han ønskede at anmelde hændelsen. Politiet bad ansøger om at møde personligt, hvilket ansøger ikke var i stand til på grund af den forestående indlæggelse. Ansøger blev opereret dagen efter hændelsen og udskrevet umiddelbart herefter. Dagen efter (2 dage efter hændelsen) mødte ansøger som anvist op på politistationen for at anmelde hændelsen, men blev af politiet henvist til at komme igen den følgende dag på grund af ressourcemangel hos politiet. Ansøger havde som følge af skaden og operationen mange smerter i kæben og problemer med at tale, hvorfor han først ved personlig henvendelse til politiet anmeldte hændelsen på fjerde dagen efter hændelsen og efter udløb af 72-timers fristen i offererstatningslovens § 10, stk. 1.

Nævnet besluttede at meddele dispensation efter offererstatningslovens § 10, stk. 2. Nævnet lagde vægt på, at selvom ansøger først anmeldte hændelsen efter udløbet af de i loven fastsatte 72-timer, måtte ansøger anses for at have forsøgt at anmelde hændelsen rettidigt, hvilket han først var blevet forhindret i på grund af sin indlæggelse og efterfølgende operation og dernæst på grund af politiets ressourcemangel, som i øvrigt var dokumenteret ved politiets notits herom.

16-520-09230 Ansøger forsøgte at stoppe et slagsmål, men blev i stedet selv slået ned og brækkede sin kæbe. Hændelsen skete mellem den 19-06-2015 kl. 23.55 og den 20-06-2015 kl. 02.00. Ansøger anmeldte forholdet den 23-06-2015 kl. 14.26. Ansøger havde den 20-06-2015 henvendt sig til lægevagten og blev den 21-06-2015 indlagt om aftenen, da ansøger skulle opereres den 22-06-2015.

Nævnet besluttede at dispensere fra betingelsen i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politianmeldelse inden 72 timer, da ansøger blot havde anmeldt forholdet ca. 12 timer for sent, og da ansøger i de første 72 timer efter tilskadekomsten havde været optaget med lægeundersøgelser og operation en stor del af tiden.

Frygt for repressalier er efter lovens forarbejder, jf. betænkning 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 37, 2. sp., ikke en gyldig grund til at undlade at foretage politianmeldelse uden unødigt ophold, nu inden 72 timer.

Vedrørende plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden henvises til pkt. 7.6.

7.5.2 Manglende medvirken til politiets opklaring af sagen

Kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politianmeldelse indebærer endvidere, at ansøgeren skal have medvirket efter evne i fornødent omfang til politiets opklaring af sagen. Bevidst fortielse af oplysninger eller lignende modvilje mod at medvirke til sagens opklaring medfører således normalt, at der ikke kan tilkendes erstatning i henhold til offererstatningsloven. Se herom følgende afgørelse:

N.j.nr. 16-520-08886 Ansøger søgte nævnet om erstatning som følge af en episode, hvor to skadevoldere begge blev dømt for et drabsforsøg mod ansøger samt for i forening med seks andre skadevoldere at have udøvet grov vold mod ansøger.

Nævnet meddelte afslag efter offererstatningslovens § 10, idet nævnet fandt, at ansøger ikke i tilstrækkeligt omfang efter evne havde medvirket til politiets opklaring af sagen. Nævnet lagde herved vægt på, at ansøger indledningsvist oplyste til politiet, at han ikke kendte identiteten på nogen af de involverede, og at han ikke ønskede at udtale sig yderligere før en egentlig afhøring. Nævnet lagde endvidere vægt på, at ansøger – for at skåne den ven, han var sammen med under episoden, og som kendte nogle af skadevolderne – først ved en genafhøring tre dage efter episoden forklarede til politiet om identiteten på venen, da denne havde fortalt ansøgeren, at der var videoovervågning på stedet, og at ansøger derfor kunne sige det, som det var. Nævnet lagde endelig vægt på, at ansøgeren ikke ønskede at oplyse politiet om, hvorfra han havde modtaget oplysninger om, at nogle af skadevolderne havde tilknytning til en rocker-/bandegruppering. Den omstændighed, at skadevolderne – trods ansøgers manglende medvirken i den indledende fase af politiets efterforskning – blev dømt i sagen, kunne ikke føre til et andet resultat.

Nævnet meddelte endvidere afslag efter offererstatningserstatningslovens § 6 a. For nærmere herom se pkt. 7.3.1 om nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko.

7.5.3 Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det tillige en betingelse for at få erstatning fra staten, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning eller taget forbehold herfor i retten.

N.j.nr. 15-520-07410 Skadevolder skaffede sig uberettiget adgang til ansøgers hus ved at knuse en rude i døren med en sten. Skadevolder tildelte herefter ansøger mindst to knytnæveslag i hovedet, hvorved ansøger beskadigede to tænder. Skadevolder forsøgte efterfølgende at trænge ind i ansøgers soveværelse, hvor ansøgers kæreste befandt sig, i hvilken forbindelse ansøger tildelte skadevolder i hvert fald to slag på benene med et aluminiumsbat.

Ansøger og skadevolder blev efterfølgende tiltalt og dømt for vold begået mod hinanden, men straffen for overtrædelse af straffelovens § 244 bortfald for ansøgers vedkommende under henvisning til straffelovens § 248.

Nævnet modtog efter sagens afslutning i retten en ansøgning om erstatning fra ansøger. Nævnet meddelte ansøger afslag, da ansøger ikke under straffesagen havde nedlagt påstand om erstatning eller taget forbehold herfor, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 1. Nævnet fandt ikke, at der forelå sådanne særlige omstændigheder i sagen, at nævnet kunne se bort fra, at der ikke blev gjort krav gældende eller taget forbehold for sidenhen at gøre krav gældende, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at ansøger var repræsenteret ved advokat under straffesagen.

Som eksempel på, at nævnet i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 2, har fraveget betingelserne om, at erstatningskravet skal være fremsat i retten, kan nævnes:

N.j.nr. 15-520-07805 Skadevolder blev dømt for at have revet ansøger i håret samt slået hende i hovedet én gang med flad hånd. Under sagens behandling ved retten nedlagde bistandsadvokaten påstand om godtgørelse for svie og smerte svarende til 3 sygedage samt erstatning for et par sko. Bistandsadvokaten tog endvidere forbehold for senere at fremsætte krav om godtgørelse for varigt mén. Bistandsadvokaten oplyste i den forbindelse, at et varigt mén ikke kunne opgøres under sagens behandling ved retten, da ansøger fortsat gik til psykolog og fysioterapeut. Senere fremsatte ansøger ud over krav om godtgørelse for varigt mén også krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, erhvervsevnetab og udgifter til fysioterapeut. Nævnet meddelte ansøger afslag på erstatning for udgifter til fysioterapeut under henvisning til offererstatningslovens § 10, stk. 1. Nævnet fandt ikke, at der gjorde sig særlige forhold gældende i forhold til kravet om erstatning for udgifter til fysioterapeut, der gjorde, at nævnet i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 2, kunne se bort fra, at der ikke under sagens behandling i retten var nedlagt påstand om erstatning for udgifter til fysioterapeut eller taget forbehold herfor. For så vidt angår ansøgers ansøgning om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og erhvervsevnetab besluttede nævnet imidlertid at dispensere fra kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1. Nævnet lagde herved vægt på, at ansøger henset til skadens karakter ikke på tidspunktet for sagens behandling i retten havde rimelig grund til at forvente, at der ville opstå et krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og erhvervsevnetab. Nævnet fandt derfor, at der kunne ses bort fra, at ansøger ikke havde fremsat krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller tab af erhvervsevne under sagens behandling ved retten.

Betingelsen om, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning i retten, gælder, uanset at skadelidte efterfølgende opnår en civil dom om erstatning. Der henvises i den forbindelse til nævnets årsberetning for 2007, pkt. 7.5.3, for en gennemgang af nævnets praksis på området.

7.6 OFFERERSTATNINGSLOVENS §§ 1 OG 10 - PLEJEPERSONALES MV. TILSKADEKOMST I ARBEJDSSTIDEN

Plejepersonale, pædagoger, skolelærere og andre personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner mv., der kommer til skade, fordi f.eks. en patient eller en elev opfører sig voldsomt, truende eller decideret voldeligt, udgør en særlig tilfældegruppe.

Såfremt der foreligger politianmeldelse i en sådan sag, danner politiets efterforskning og eventuelle afgørelse om påtaleundladelse, tiltalefrafald eller tiltale grundlaget for nævnets afgørelse om, hvorvidt der som forudsat i offererstatningslovens § 1 har været tale om en straffelovsovertrædelse. I de tilfælde, hvor der er rejst tiltale ved domstolene, følger nævnet naturligvis rettens afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse, ligesom nævnet efter offererstatningslovens § 11 a følger rettens eventuelle afgørelse om erstatning.

I praksis foretages der imidlertid ofte ikke politianmeldelse i sådanne sager, ligesom ansøgningen om erstatning ofte først indsendes til Erstatningsnævnet lang tid efter, at hændelsen har fundet sted. Erstatningsnævnet vil i så fald ved modtagelsen af en ansøgning om erstatning (i relevant omfang) anmode institutionens ledelse om en udtalelse vedrørende det præcise hændelsesforløb i forbindelse med den pågældende hændelse, samt en redegørelse for hvorfor hændelsen ikke er politianmeldt. Nævnet vil endvidere indhente sagens akter fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Nævnet vil herefter først og fremmest tage stilling til, hvorvidt der er grundlag for at dispensere fra kravet om (rettidig) anmeldelse til politiet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, 1. led, og dernæst – hvis der er grundlag for at dispensere – tage stilling til, om forholdet kan anses for omfattet af offererstatningsloven i medfør af lovens § 1, det vil sige om ansøgeren har pådraget sig en personskade som følge af en straffelovsovertrædelse.

7.6.1 Offererstatningslovens § 10

Vedrørende kravet om politianmeldelse orienterede Erstatningsnævnet i årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.2.1, om, at nævnet i 2014 havde revideret sin praksis i sager, hvor plejepersonale mv. kommer til skade i arbejdstiden.

Begrundelsen for og indholdet af nævnets reviderede praksis er nærmere omtalt i årsberetningen for 2015, pkt. 7.6.1. Her er også omtalt den vejledning (nr. 9376), som Justitsministeriet udsendte den 27-04-2016 for at skabe klarhed over, hvornår der skal ske politianmeldelse i sager, hvor lærere, pædagoger, plejepersonale mv. udsættes for en forbrydelse i forbindelse med deres arbejde. Vejledningen kan fortsat findes via nævnets hjemmeside og via Retsinformation.

Samme sted i årsberetningen for 2015 blev det endvidere oplyst, at nævnet var blevet stævnet i syv konkrete sager, hvori nævnet ikke havde fundet grundlag for at meddele dispensation efter offererstatningslovens § 10, stk. 2. Den i beretningen nævnte byretsdom, hvori nævnet blev frifundet, blev efterfølgende anket, og Vestre Landsret har ved dom af 07-04-2017 stadfæstet den frifindende dom. Der er afsagt endelig dom i to af de øvrige sager, dels ved en byretsdom af 04-07-2016 og ved Vestre Landsrets ankedom af 29-03-2017. I begge sager blev nævnet frifundet. Tre af de øvrige sager er under anke, og afventer hovedforhandling i Østre Landsret. Den sidste af de syv nævnte sager afventer hovedforhandling ved byretten.

Fra nævnets praksis på området fra 2016 kan endvidere henvises til følgende sager:

N.j.nr.15-520-08685 Ansøger arbejdede som social- og sundhedsassistent på et plejehjem med demente beboere. Ved tre separate hændelser i januar 2015 blev ansøger tildelt henholdsvis slag og skub fra en svært dement beboer på plejehjemmet. Ansøger anmeldte ikke hændelserne til politiet. Nævnet anmodede derfor ansøgers arbejdsgiver om at oplyse årsagen til den manglende politianmeldelse. Arbejdsgiveren oplyste, at hændelserne bl.a. ikke blev politianmeldt grundet Erstatningsnævnets daværende praksis, hvorefter ansatte inden for pleje- og omsorgssektoren havde en lettere adgang til at opnå dispensation, når der forelå pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn, der talte imod politianmeldelse af en borger. Nævnet besluttede at se bort fra den manglende politianmeldelse under henvisning til, at hændelserne fandt sted forud for offentliggørelsen af nævnets praksisændring vedrørende politianmeldelse i sager om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden, og at arbejdsgiveren som begrundelse for den manglende politianmeldelse havde henvist til nævnets daværende praksis.

N.j.nr. 14-520-04800 Under sit arbejde som social- og sundhedshjælper på et plejecenter fik ansøger et knytnæveslag i ansigtet af en dement og psykotisk beboer i forbindelse med et bleskift. Ansøger pådrog sig herved skade på sin kæbe og tænder. Ansøgers arbejdsgiver valgte ikke at anmelde forholdet til politiet, og ansøgeren anmeldte først forholdet mere end en måned efter hændelsen. Arbejdsgiveren oplyste om baggrunden for, at der ikke var sket politianmeldelse blandt andet, at beboeren var i en tilstand, hvor politiafhøring forekom vanskelig at gennemføre og kunne forventes at bidrage til en yderligere forværring af beboerens tilstand. Nævnet fandt hændelsen omfattet af offererstatningslovens § 1 og dispenserede for den manglende/sene politianmeldelse i medfør af offererstatningslovens § 10 stk. 2. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at ansøgers arbejdsgiver med oplysningen om, at afhøring kunne forventes at bidrage til en forværring af beboerens tilstand, havde taget relevante konkrete, individuelle behandlingsmæssige og/eller pædagogiske hensyn i relation til skadevolder.

Nr. 15-520-07852 Skadevolder var en beboer på et botilbud, hvor ansøger arbejdede. Skadevolder kastede i vrede en rulleskøjte og et stryge-

bræt efter ansøger. Rulleskøjten ramte ansøger på knæet, og strygebrættet ramte ansøger i hovedet. Forholdet blev ikke politianmeldt.

I første omgang skrev arbejdsgiver til nævnet, at forholdet ikke var anmeldt, fordi det blev vurderet, at der ikke var nogen pædagogiske gevinst ved en politianmeldelse. Det blev endvidere vurderet, at en politianmeldelse kunne forværre skadevolders situation. Nævnet valgte at anmode om en supplerende redegørelse fra arbejdsgiver for at få præciseret årsagen til den manglende politianmeldelse. Arbejdsgiver oplyste herefter, at der var konkrete og behandlingsmæssige hensyn til skadevolder, som ikke tålte hverken stress eller afvigelse fra den sædvanlige gænge, uden at det afstedkom yderligere udadreagerende adfærd, og det blev vurderet, at en politianmeldelse ville øge presset på skadevolder.

Nævnet fandt, at der var grundlag for at dispensere fra anmeldelseskravet i OEL § 10, stk. 1, og tog de ansøgte krav under behandling.

7.6.2 Offererstatningslovens § 1

Hvis nævnet finder grundlag for at dispensere fra kravet om (rettidig) politianmeldelse, skal nævnet herefter vurdere, om forholdet kan anses for omfattet af offererstatningsloven, dvs. om ansøgeren har pådraget sig en personskade som følge af en straffelovsovertrædelse.

Det kan imidlertid være en vanskelig vurdering at foretage i disse sager. Det skyldes, at manglende politianmeldelse af et hændelsesforløb selvsagt også betyder, at der ikke foretages politimæssig efterforskning, herunder afhøring af relevante personer/vidner. Da nævnet ofte først modtager en ansøgning om erstatning et godt stykke tid efter, at hændelsen har fundet sted, kan det endvidere være vanskeligt at få en brugbar udtalelse fra ledelsen eller andre om det præcise hændelsesforløb. Der kan således være sket udskiftninger blandt personalet, der medfører, at ingen kender nærmere til sagen, ligesom manglende optegnelser vedrørende hændelsen hos arbejdsgiveren fra ansøgeren eller andre kan gøre det vanskeligt for institutionen at komme det nærmere. Grundet manglende politianmeldelse vil der endvidere ofte ikke foreligge en forklaring om episoden fra den udpegede skadevolder, herunder om hvordan den pågældende stiller sig i forhold til at skulle have begået en straffelovsovertrædelse. Det betyder, at Erstatningsnævnet i disse sager ofte kun har ansøgerens egen forklaring om hændelsen som afgørelsesgrundlag.

Dette kan være medvirkende til, at Erstatningsnævnet ikke med tilstrækkelig sikkerhed vil kunne anse skadevolders adfærd for en straffelovsovertrædelse, hvilket medfører, at skadelidtes tilskadekomst ikke kan anses for omfattet af offererstatningsloven. Er en ansøgning om erstatning indgivet lang tid efter den episode, der har udløst erstatningskravet, og understøttes ansøgerens beskrivelse af episoden ikke af optegnelser eller notater, der er gjort umiddelbart efter eller i forbindelse med denne, kan nævnet således normalt ikke anse det for godt gjort, at ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse.

Kun hvor der er tale om en konkret hændelse, der udgør en klar overtrædelse af straffeloven fra f.eks. patientens/elevens side, kan tilskadekomsten dækkes efter offererstatningsloven. Det indebærer, at den strafbare handling skal være af en vis *kvalificeret art*, at handlingen skal være *retsstridig*, og at der skal foreligge fornødent *for-sæt* (handlingen skal populært sagt være "*villet*"). Skader opstået inden for pleje-, behandlings- og undervisningssektoren, hvor der alene er tale om f.eks. småtjatteri eller almindelig modstand i forbindelse med en fastholdelsessituation, vil normalt ikke udgøre en strafbar handling, som kan medføre dækning efter offererstatningsloven.

Nævnet tager i hvert enkelt tilfælde stilling til den konkrete situation, herunder om skadevolder befandt sig i en sådan psykisk eller fysisk tilstand, at hændelsen ikke kan vurderes at gå ud over, hvad den ansatte i kraft af sit virke som f.eks. plejer eller pædagog kan forvente i situationen. Det kan i den forbindelse også tillægges betydning, hvis en hændelse af institutionen anses som så dagligdags, at den ikke politianmeldes, og den i et vist omfang skyldes arbejdets tilrettelæggelse, eller hvis hændelsen skyldes ansøgers manglende efterlevelse af retningslinjerne for håndteringen af den pågældende patient/elev mv. Det kan også indgå i vurderingen, om episoden har fundet sted i et miljø, hvor der normalt er mere fysisk kontakt mellem de involverede personer, end det er sædvanligt andre steder i samfundet. Det kan f.eks. være tilfældet i arbejdet med skolebørn, på plejehjem eller andre institutioner, herunder med særligt plejkrævende borgere.

Fra nævnets praksis i 2016 kan som eksempel henvises til:

N.j.nr. 15-520-07635 Ansøger, som var en sundhedsperson, var på sommerhustur med en kollega og en beboer fra det bosted, hvor ansøger arbejdede. En nat ødelagde og kastede beboeren rundt med inventar i sommerhuset. Ansøger søgte efterfølgende nævnet om erstatning for svie og smerte, tabt arbejdsfortjeneste, udgifter til transport til psykologbehandling samt for skade på nogle personlige ejendele.

Nævnet besluttede at afslå ansøgerens ansøgning om erstatning. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at politiet, som kom til stede, ikke oprettede en egentlig sag vedrørende hændelsen, at ansøgeren ikke havde oplyst politiet om at være udsat for trusler, vold eller anden personrettet kriminalitet, samt at ansøgerens arbejdsgiver havde oplyst til nævnet, at beboeren på intet tidspunkt før, under eller efter hændelsen havde udvist personrettet eller truende adfærd. Nævnet fandt herefter ikke, at det med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at ansøgeren havde lidt personskade som følge af en overtrædelse i straffeloven eller lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

7.7 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 11 A - RETSKRAV

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, betaler nævnet erstatning i overensstemmelse med en eventuel dom om erstatningsspørgsmålet. Efter § 11 a, stk. 2, gælder dette dog ikke, hvis skadevolderen har anerkendt ansøgerens erstatningskrav, og kravet derfor ikke er prøvet af retten.

Offererstatningslovens § 11 a har stor praktisk betydning for nævnet. Reglen i stk. 1 er medvirkende til, at nævnet kan afgøre et stort antal sager umiddelbart i forbindelse med modtagelsen, hvorimod reglen i stk. 2 medfører, at nævnet i andre sager må foretage en selvstændig sagsbehandling, selv om erstatningsspørgsmålet har været bragt frem under straffesagen.

I nogle tilfælde forholder retten sig materielt til et fremsat krav, selv om kravet er anerkendt størrelsesmæssigt af skadevolder. I sådanne sager vil nævnet som udgangspunkt behandle kravet som et retskrav.

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 3, kan nævnet uanset reglen i offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, tilkende en ansøger en højere erstatning end fastsat ved dommen, hvis omstændighederne taler for det. Denne bestemmelse er dog uhyre sjældent brugt. Se f.eks. årsberetningen for 2003, pkt. 7.5, og årsberetningen for 2013, pkt. 7.6.

7.8 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13 – 2-ÅRSFRISTEN

Offererstatningslovens § 13 har siden lovens ikrafttræden i oktober 1976 og frem til 01-07-2011 haft følgende ordlyd:

”§ 13. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.”

Ved lov nr. 412 af 09-05-2011 blev der med virkning fra 01-07-2011 indsat et nyt stykke 2 og 3 i § 13:

”Stk. 2. Hvis der i sagen er afsagt dom, regnes fristen i stk. 1, fra dommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen.

”Stk. 3. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse og det nye krav fremsættes, mere end 2 år efter at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde.”

Erstatningsnævnet kan, som det fremgår ovenfor, efter offererstatningslovens § 13, stk. 1, ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. Hvis der er afsagt dom i sagen, regnes fristen, fra straffedommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen, jf. stk. 2.

Fra nævnets praksis i 2016 kan nævnes følgende sager:

N.j.nr. 15-520-08637 Ansøger befandt sig på et diskotek den 24-02-2008, da han blev overfaldet af flere personer. Politiet modtog som følge heraf den 02-12-2015 en ansøgning om erstatning. Ansøger begrundede den sene ansøgning med, at han ikke blev vejledt af politiet om muligheden for at ansøge om erstatning hos nævnet.

Nævnet besluttede i medfør af offererstatningslovens § 13 at meddele ansøger afslag på erstatning, idet der ikke fandtes at foreligge særlige forhold, som kunne begrunde en fravigelse af bestemmelsens 2-årsfrist. Ved afgørelsen tillagde nævnet det vægt, at ansøger den 10-04-2013 var blevet bekendt med, at der ikke var anmeldt en sag ved Erstatningsnævnet i relation til hændelsen den 24-02-2008. Nævnet lagde ydermere vægt på, at ansøger som følge af et voldeligt overfald i 2005 fra 2006 og en årrække frem havde haft en sag om erstatning til behandling i nævnet. Nævnet fandt på den baggrund, at ansøger måtte antages at være bekendt med den generelle mulighed for at søge erstatning ved nævnet.

N.j.nr. 16-520-09209 Ansøger blev den 27-11-2013 under sit arbejde som støttepædagog på en skole overfaldet af en 9-årig elev, der brækkede hendes fingre bagover og sparkede på hendes hånd. Ansøger anmeldte hændelsen til politiet den 21-12-2015 og indgav samtidig ansøgning om erstatning efter offererstatningsloven. Politiet traf den 07-04-2016 afgørelse om, at der ikke var grundlag for at indlede en efterforskning, da der ikke var en rimelig formodning om, at der var begået noget strafbart. Politiet lagde især vægt på, at skadevolder var 9 år på hændelsestidspunktet og dermed under den kriminelle lavalder på 15 år.

Nævnet afslog ansøgningen under henvisning til, at ansøgningen om erstatning efter offererstatningsloven var indgivet mere end 2 år efter, at hændelsen fandt sted, jf. offererstatningslovens § 13, stk. 1. Nævnet fandt, at sagen ikke var omfattet af offererstatningslovens § 13, stk. 2, 2. pkt., hvoraf det fremgår, at hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen. Da ansøgningen ikke var rettidigt indgivet i medfør af offererstatningslovens § 13, stk. 1, skyldtes det således ikke politiets forhold, at sagen først var modtaget hos politiet og videresendt til Erstatningsnævnet efter udløbet af 2-årsfristen i offererstatningslovens § 13, stk. 1, hvorfor bestemmelsen i offererstatningslovens § 13, stk. 2, 2. pkt., ikke fandt anvendelse.

Nævnet vejledte ansøger om muligheden for at søge om erstatning ved skadevolderens eventuelle forsikringselskab, jf. forsikringsaftalelovens § 19, stk. 1, hvorefter reglen i forsikringsaftalelovens § 18 om bortfald eller begrænsning af et forsikringselskabs ansvar *ikke* finder anvendelse, blandt andet når den sikrede var under 14 år på hændelsestidspunktet. Nævnet bemærkede, at det er uden betydning for skadesdækningen, om skadevolder har handlet forsætligt, hvis skadevolder er omfattet af personkredsen i forsikringsaftalelovens § 19, og at bestemmelsen i forsik-

ringsaftalelovens § 19 er en deklaratorisk retsregel, der således kan være fraveget i policevilkårene.

Hvis en ansøger har været repræsenteret af en bistandsadvokat under sagens behandling i retten, kan denne være ansvarlig, hvis sagen ikke bliver indgivet rettidigt til nævnet. Bistandsadvokatens opgaver er beskrevet blandt andet i betænkning 1102/1987 om forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, side 42. Heraf fremgår følgende: "At bistå ved opgørelse af den forurettedes erstatningskrav og eventuelt søge erstatning betalt af det offentlige via Erstatningsnævnet." Nævnet finder derfor i sager, hvor ansøgeren har været bistået af en bistandsadvokat, som altovervejende udgangspunkt ikke grundlag for at dispensere fra 2-årsfristen i offererstatningslovens § 13, stk. 1 og 2.

Nævnet kan endvidere ikke behandle en ansøgning, hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse, og det nye krav fremsættes mere end 2 år efter, at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde, jf. § 13, stk. 3.

Spørgsmålet om, hvornår fristen i offererstatningslovens § 13, stk. 3, skal regnes fra, var aktuelt i:

N.j.nr. 13-520-02110 Ansøger, der kom til skade ved en hændelse i 2010, og som tidligere var tilkendt erstatning af nævnet, fremsatte den 07-04-2015 krav om yderligere erstatning i form af dækning af medicinudgifter. Medicinindkøbene var foretaget i perioden fra den 02-12-2011 til den 27-12-2013.

Nævnet afslog at tilkende erstatning for medicinudgifter, da det nye krav var fremsat mere end 2 år efter, at ansøger indså eller burde have indset eksistensen af dette krav, jf. offererstatningslovens § 13, stk. 3. Nævnet bemærkede, at det følger af Højesterets kendelse gengivet i U2013.1823H, at krav om godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ikke forældes successivt i medfør af forældelsesloven. Dette kan efter nævnets opfattelse overføres til "forældelsesreglen" i offererstatningslovens § 13, stk. 3, således at heller ikke krav om erstatning for udgifter til medicin "forældes" løbende. Det betyder, at krav om erstatning for udgifter til medicin i medfør af offererstatningslovens § 13, stk. 3, skal fremsættes senest 2 år efter det tidspunkt, hvor ansøgeren indkøbte den første medicin i anledning af hændelsen, hvilket i den konkrete sag var senest den 02-12-2013. Kravet om erstatning for udgifter til medicin, som først blev modtaget i nævnet den 07-04-2015, var således ikke fremsat rettidigt og måtte derfor anses for "forældet", jf. offererstatningslovens § 13, stk. 3.

N.j.nr. 13-520-01714 Ansøger og en kammerat dukkede den 29-10-2011 uindbudt op til en privat fest og kom i håndgemæng med skadevolder. Efter tumult frem og tilbage blev ansøger skudt med et oversavet

jagtgevær i en afstand på 1½ til 2 meter. Ansøger pådrog sig herved betydelig skade i form af en strejflæsion på halsen og en indskudslæsion i venstre skulder. I erstatningsopgørelse af 07-11-2012 sendt til retten tog ansøgers daværende advokat forbehold for på et senere tidspunkt at fremsætte krav om godtgørelse for "skæmmende ar, for nedsat førlighed, for invaliditet og muligt erhvervsevnetab" og anførte, at "[f]orurettede kan ikke strække armen og får smertestillende tabletter mod konstante smerter. Han har udviklet angst og er indtil nu opereret 5-6 gange."

Den 03-12-2012 afsagde retten dom, hvorved ansøger blev tilkendt godtgørelse for svie og smerte samt tortgodtgørelse. Ved afgørelser af 09-04-2013 og 23-09-2013 tilkendte Erstatningsnævnet ansøger erstatning og godtgørelse som følge af drabsforsøget den 29-10-2011.

Først den 28-01-2015 modtog nævnet en ansøgning om godtgørelse for varigt mén fra ansøger. Ansøgningen blev indgivet via en ny advokat. Nævnet besluttede at afslå ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 13, stk. 3, idet nævnet fandt, at ansøgningen var indgivet mere end 2 år efter, at ansøger indså eller burde have indset eksistensen af sit krav.

Nævnet lagde i den forbindelse til grund, at kravet i medfør af offererstatningslovens § 13, stk. 3, tidligst kunne "forældes" fra det tidspunkt, hvor der indtrådte "forældelse" i sagen efter bestemmelsens stk. 1 og 2, dvs. i denne sag to år efter den endelige dom den 03-12-2012. Nævnet lagde imidlertid vægt på, at ansøger ved tilskadekomsten led en betydelig skade, og at ansøgers tidligere advokat allerede i erstatningsopgørelsen af 07-11-2012 havde anført blandt andet, at ansøger havde udviklet angst. Nævnet fandt således, at kravet allerede den 03-12-2014 var "forældet" efter § 13, stk. 3. Nævnet fandt ikke, at den omstændighed, at ansøger først i forbindelse med en psykiatrisk speciallægeundersøgelse i april 2013 blev diagnosticeret med PTSD, kunne ændre på afgørelsen, idet det afgørende tidspunkt i relation til § 13, stk. 3, er, hvornår den skadelidte indså eller burde indse *eksistensen* af sit krav, ikke hvornår kravet kunne endeligt opgøres.

Bestemmelserne i offererstatningslovens § 13, stk. 2 og 3, er reelt en kodificering af Erstatningsnævnets mangeårige praksis. Der henvises i den forbindelse til tidligere årsberetninger, f.eks. årsberetningen for 2010, pkt. 7.7.

I nævnets årsberetning for 2014, pkt. 7.7, fandt nævnet anledning til at fremhæve samspillet mellem de almindelige forældelsesregler og offererstatningslovens § 13, hvortil der fortsat kan henvises.

7.9 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 14, STK. 1 – SAGENS OPLYSNING FOR NÆVNET

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 14 regulerer sammen med blandt andet nævnets forretningsorden² behandlingen i nævnet af ansøgninger i henhold til offererstatningsloven.

Efter § 14, stk. 1, kan nævnet opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling.

Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Ved Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9190 af 17-04-2012 om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet mv., pkt. 7, er det blandt andet præciseret, at nævnet i sager, hvor der undtagelsesvis kan være behov for yderligere oplysninger, er berettiget til at rette henvendelse til vedkommende politidirektør med henblik på, at der til brug for nævnets behandling af erstatningsspørgsmålet foretages yderligere undersøgelser i sagen, uanset at politiets efterforskning i sagen er afsluttet.

Nævnet vurderer i det enkelte tilfælde, om en sag er tilstrækkeligt oplyst gennem politiets dokumenter, eller om der f.eks. er behov for, at nævnet – eller nævnets sekretariat – indhenter og gennemser eventuelt yderligere materiale i form af lydband, videoband eller lignende. Det vil endvidere efter omstændighederne blive overvejet, om nævnet skal bede politiet om at foretage yderligere undersøgelser i sagen.

7.10 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 15, STK. 2 – ADVOKATUDGIFTER MV.

Efter offererstatningslovens § 15, stk. 2, kan nævnet i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagens behandling ved nævnet.

Erstatning for udgifter til advokatbistand fastsættes efter praksis i forhold til den tilkendte erstatning og svarer ca. til et halvt proceduresalær baseret på landsretternes vejledende satser pr. 01-01-2009 for fastsættelse af et passende beløb til dækning af udgifter til advokatbistand i proceduresager. I særlige tilfælde fastsættes erstatningen i forhold til anvendt tidsforbrug. I de tilfælde, hvor advokaten har været beskikket som bistandsadvokat for ansøgeren, erstatter nævnet dog alene eventuelle merudgifter, der med rimelighed er påløbet efter sagens afslutning i retten.

Det bemærkes i den forbindelse, at bistandsadvokatens opgaver er beskrevet blandt andet i betænkning 1102/1987 om forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager,

² Bekendtgørelse nr. 824 af 26-06-2013.

side 42. Heraf fremgår følgende: "At bistå ved opgørelse af den forurettedes erstatningskrav og eventuelt søge erstatning betalt af det offentlige via Erstatningsnævnet."

Vedrørende nævnets praksis se endvidere årsberetningen for 2013, pkt. 7.9.

7.11 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 17 – REGRES

I det omfang Erstatningsnævnet yder erstatning, indtræder staten i skadelidtes krav mod skadevolderen. Afgørelser om regres træffes af politiet i den politikreds, som har udbetalt erstatningen. Hvis Erstatningsnævnet tilkender erstatning, og der er kendt skadevolder, vil nævnet sædvanligvis fremkomme med en vejledende udtalelse til politiet om regres.

Såfremt der foreligger et tvangsfuldbyrdelsesgrundlag, jf. retsplejelovens § 478, kan kravet inddrives efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. og ved indeholdelse i pågældendes indtægter efter reglerne for inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven. Denne regel blev indsat i loven i 2006.

7.12 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 18 – TILBAGEBETALING TIL NÆVNET

Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbagebetalt. Efter stk. 2 i bestemmelsen kan tilbagebetaling endvidere kræves, i det omfang skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning. For nævnets praksis, se f.eks. årsberetningen for 2012, pkt. 7.10.

7.13 ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 1 - PERSONSKADEERSTATNING

7.13.1 Helbredelsesudgifter

Nævnet kan i medfør af erstatningsansvarslovens § 1 tilkende erstatning for helbredelsesudgifter, såfremt der er tale om udgifter til nødvendig og rimelig behandling, der har til formål at få skadelidte helbredt, eller som står i forbindelse med skadelidtes helbredelse.

Behandlingen skal være almindelig anerkendt og lægehenvist, f.eks. psykologbehandling og fysioterapi. Endvidere er nødvendig tandlægebehandling omfattet. Endelig tilkendes erstatning for udgifter i forbindelse med transport til og fra behandlingen.

For så vidt angår udgifter til behandling på privathospital el.lign. henvises der til nævnets årsberetning for 2005, pkt. 7.10.1.

For børn og unge kan det have en afgørende betydning for bedring af helbredstilstanden, at moderen eller faderen kan være til stede på hospitalet eller deltage i en genoptræning. I sådanne særlige tilfælde kan moderens eller faderens indtægtstab dækkes helt eller delvis i medfør af erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1.

7.13.2 "Andet tab"

I medfør af erstatningsansvarslovens § 1 kan der endvidere efter omstændighederne tilkendes erstatning for "andet tab", som skadelidte måtte have lidt som følge af tilskadekomsten.

Der kan således f.eks. tilkendes erstatning for forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår. Det er normalt en forudsætning herfor, at det ved lægeerklæring samt erklæring fra uddannelsesstedet dokumenteres, at det er følgerne efter straffelovsovertrædelsen, der er årsag til forsinkelsen i ansøgers uddannelsesforløb.

I nævnets tidligere årsberetninger er refereret flere afgørelser vedrørende erstatning for tab af skoleår/forlængelse af uddannelse, jf. f.eks. årsberetningen for 2001, pkt. 6.10.

Nævnet besluttede i 2012 at regulere niveauet for erstatning, således at der fremover tilkendes 30.000 kr. for tab af et halvt skoleår og 60.000 kr. for tab af et helt skoleår.

Som andet tab er der endvidere efter en konkret vurdering mulighed for at tilkende erstatning for skadelidtes udgifter til ophold på krisecenter eller lignende.

7.14 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1 A – FREMTIDIGE HELBREDELS-UDGIFTER

Det følger af erstatningsansvarslovens § 1 a, at erstatning for fremtidige helbredsudgifter og andet fremtidigt tab som følge af skaden fastsættes til et kapitalbeløb, som højst kan udgøre den forventede gennemsnitlige årlige udgift ganget med 10.

7.15 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 2 – TABT ARBEJDSFORTJENESTE

Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fastsættes for tiden fra skadens indtræden, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen.

I **n.j.nr.14-520-04401** vurderede nævnet, at ansøger ville have fået nyt job, hvis ikke hun var sygemeldt som følge af skaden:

Ved en tidligere afgørelse havde Erstatningsnævnet afslået at tilkende ansøger erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at ansøger var udsat for tilskadekomsten den 19-02-2013, at ansøger oplyste, at hun var blevet opsagt fra sit arbejde den 28-02-2013, og at det af afskedigelsen af 25-03-2013 fremgik, at afskedigelsen var begrundet i politisk vedtagne besparelser.

Ansøger fremkom herefter med ny dokumentation for, at ansøger havde haft en stabil og varig tilknytning til arbejdsmarkedet forud for skaden, ligesom ansøger via ansøgning og bekræftelse på modtagelse af ansøgning

kunne dokumentere, at hun allerede forud for opsigelsen i marts 2013 var begyndt at søge job. Ansøger fremlagde endvidere ledighedstal for lærere i den pågældende periode og det pågældende geografiske område.

Nævnet fandt efter en fornyet vurdering baseret på de nu foreliggende oplysninger, at det var tilstrækkelig sandsynliggjort, at ansøger kunne have fået ansættelse som lærer et andet sted, hvis ikke hun var sygemeldt som følge af hændelsen den 19-02-2013.

Nævnet besluttede derfor at ændre den oprindelige afgørelse og tilkende erstatning for den tabte arbejdsfortjeneste, ansøger havde haft fra den 01-10-2013, hvor opsigelsesperioden udløb.

Efter forarbejderne til bestemmelsen sigtes der med udtrykket "begynde at arbejde igen" til, at skadelidte skal kunne begynde at arbejde i væsentligt samme omfang som tidligere. For praksis herom se f.eks. nævnets årsberetning for 2013. Se endvidere følgende afgørelse fra 2016:

N.j.nr. 14-520-04579 Ansøger blev ultimo 2013 under sit arbejde som pædagog på en døgninstitution for udsatte og kriminalitetstruede, hvor han arbejdede 37 timer pr. uge, udsat for trusler omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, imens var han låst inde i et vaskekælderrum med tre unge. Ansøger blev efterfølgende sygemeldt med psykiske gener fra hændelsen. Da ansøger havde behov for et arbejde af mere "rolig" karakter, begyndte han medio 2014 en stilling som pædagog i en skolefritidsordning (SFO) med en arbejdstid på 35 timer pr. uge. Ansøger havde i den forbindelse en løn nedgang på ca. 21 % i forhold til stillingen på døgninstitutionen for udsatte og kriminalitetstruede.

Nævnet fandt i den forbindelse, at ansøger ved sin nye ansættelse ikke var begyndt at "arbejde igen" i væsentligt samme omfang som før skaden, jf. erstatningslovens § 2, stk. 1, 1. pkt., og forarbejderne hertil.

Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at en nedgang i arbejdstid fra 37 timer pr. uge til 35 timer pr. uge ikke i selv medførte, at ansøger ikke var begyndt at "arbejde igen" i væsentligt samme omfang som før skaden, men at nedgangen i arbejdstid i kombination med, at den nye stilling var til en noget lavere løn, idet stillingen var af mindre belastende karakter end ansøgers tidligere stilling som pædagog på en døgninstitution for udsatte og kriminalitetstruede, efter en samlet vurdering medførte, at ansøger ikke kunne anses for at være begyndt at "arbejde igen" i væsentligt samme omfang som før skaden.

Nævnet tilkendte herefter ansøger erstatning for tabt arbejdsfortjeneste svarende til løn nedgangen.

Det følger af bestemmelsens stk. 2, at der i erstatningen fradrages blandt andet løn under sygdom, dagpenge fra arbejdsgiver eller kommunen samt forsikringsydelse, der har karakter af en virkelig skadeserstatning.

Nævnet traf i 2016 afgørelse i en sag om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter erstatningsansvarsloven ved overkompensation i form af løbende erstatning med tilbagevirkende kraft for midlertidig erhvervsevnetab efter arbejdsskadesikringsloven:

N.j.nr. 13-520-00078 Ansøger blev ultimo 2011 og primo 2012 under sit arbejde som pædagog rykket i håret og tildelt flere knytnæveslag i hovedet og på overkroppen. Den 14-02-2014 fastsatte Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring) ansøgers varige mén til 15 % og aktuelle erhvervsevnetab til 15 %. Ansøger søgte efterfølgende nævnet om erstatning, herunder for tabt arbejdsfortjeneste fra den 01-06-2013, hvor ansøgers arbejdsgiver ophørte med at udbetale løn.

Nævnet tilkendte herefter ansøger erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter erstatningsansvarsloven i perioden fra den 01-06-2013 og til og med den 31-03-2016, således at ansøger i perioden var fuldt kompenseret for forskellen mellem den løn, som ansøger ville have tjent, hvis skaden ikke var indtrådt, og ansøgers faktiske indkomst i perioden.

Den 27-04-2016 traf Arbejdsskadestyrelsen på ny en midlertidig afgørelse vedrørende ansøgers erhvervsevnetab som følge af hændelserne. Ansøgers aktuelle erhvervsevnetab blev herved fastsat til 70 %, ligesom ansøger efter lov om arbejdsskadesikring med tilbagevirkende kraft fra den 21-06-2014 til og med den 31-05-2016 blev tilkendt en månedlig ydelse på 14.505 kr., svarende til i alt 308.622 kr. (afrundet) i tiden frem til den 31-03-2016. Ansøger havde således som følge af Arbejdsskadestyrelsens afgørelse af 27-04-2016, kombineret med Erstatningsnævnets tilkendelse af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for samme tidsrum, modtaget i alt 308.622 kr. mere for perioden frem til den 31-03-2016, end hun ville have gjort, hvis hun havde været i arbejde.

Ansøger søgte nu nævnet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i perioden fra den 01-04-2016 til den 31-05-2016. Nævnet meddelte ansøger afslag på baggrund af, at ansøger som følge af Arbejdsskadestyrelsens afgørelse af 27-04-2016 om erstatning for erhvervsevnetab efter lov om arbejdsskadesikring var blevet overkompenseret med 308.622 kr., hvorfor der skulle ske fradrag herfor i ansøgers nye krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter erstatningsansvarsloven, jf. erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2.

7.16 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 3 – SVIE OG SMERTE

Efter erstatningsansvarslovens § 3, 1. pkt., tilkendes godtgørelse for svie og smerte for hver dag, den skadelidte har været syg. Efter bestemmelsens 3. pkt. kan godtgø-

relsen ikke overstige 50.000 kr. Beløbet reguleres årligt efter lovens § 15, stk. 1, 1. pkt., og udgjorde i 2016 73.500 kr.

Efter praksis må erstatningsansvarslovens § 3 forstås således, at godtgørelsen op-
hører, når der er grundlag for at skønne over den endelige méngrad, og dette rent faktisk sker enten foreløbigt eller endeligt. På det tidspunkt, hvor méngraden er fastsat, træder kravet på mén godtgørelse i stedet for kravet på godtgørelse for svie og smerte.

7.17 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 4 – VARIGT MÉN

Efter erstatningsansvarslovens § 4 fastsættes godtgørelse for varigt mén til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen godtgørelse.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et varigt mén som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsmarkedets Erhvervssikring med henblik på, at styrelsen afgiver en udtalelse om ansøgers méngrad. Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings udtalelse er alene vejledende for nævnet, men vil som altovervejende hovedregel blive lagt til grund af nævnet.

Nævnet vil som udgangspunkt afvente, at Arbejdsskadestyrelsen har udtalt sig om méngraden, men såfremt det kan anses for sikkert, at ansøger har pådraget sig et betydeligt varigt mén alene som følge af tilskadekomsten, kan nævnet tilkende en a conto erstatning.

En del af Erstatningsnævnets sager vedrører erstatning som følge af mindre voldsepisoder. Det er nævnets opfattelse, at ansøgere i sådanne sager i langt højere grad end tidligere bliver diagnosticeret med posttraumatisk stressyndrom (PTSD) med et varigt mén til følge. En konkret sag gav nævnet anledning til at behandle emnet både konkret og mere generelt, herunder at forelægge sagen for Retslægerådet. Se nærmere herom i nævnets årsberetning for 2014, pkt. 7.15. Erstatningsnævnet fandt på baggrund af udtalelsen fra Retslægerådet anledning til mere generelt at bemærke på nævnets hjemmeside, at det er nævnets opfattelse, at mindre voldsskader formentlig ikke vil kunne udløse PTSD. Det er således en forudsætning for diagnosen, at skadelidte har været udsat for en voldsepisode af grovere karakter. Et enkelt knytnæveslag, et skub eller lignende vil således efter nævnets opfattelse ikke i sig selv kunne udløse diagnosen PTSD.

7.18 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 5 - ERHVERSEVNETAB

7.18.1 *Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde*

Efter erstatningsansvarslovens § 5 tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne, hvis en personskade har medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages der

hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende. Skadelidtes erhvervsevnetab beregnes i procent (erhvervsevnetabsprocenten). Der ydes ikke erstatning, såfremt erhvervsevnetabet er mindre end 15 pct.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et erhvervsevnetab som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsmarkedets Erhvervssikring med henblik på, at styrelsen afgiver en udtalelse om ansøgers erhvervsevnetabsprocent. Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings udtalelse er alene vejledende for nævnet, men vil som altovervejende hovedregel blive lagt til grund af nævnet.

Nævnet vil som udgangspunkt afvente, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har udtalt sig om erhvervsevnetabsprocenten, men såfremt det kan anses for sikkert, at ansøger har pådraget sig et alvorligt erhvervsevnetab alene som følge af tilskadekomsten, kan nævnet tilkende en a conto erstatning.

Hvis personskaden er omfattet af såvel arbejdsskadesikringsloven og offererstatningsloven, tilkender nævnet den difference, der måtte være imellem udmåling af erstatning for erhvervsevnetab efter henholdsvis erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven, såfremt erstatningen efter sidstnævnte lov er mindre end efter erstatningsansvarsloven.

7.19 ERSTATNINGSANSVARSLovens §§ 6-7 – FASTSÆTTELSE AF ERHVERVSEVNETABSERSTATNING

7.19.1 Fastsættelse af årsløn

Efter erstatningsansvarslovens § 6 fastsættes erstatning for tab af erhvervsevne blandt andet på grundlag af ansøgerens årsløn. Årslønnen fastsættes i medfør af samme lovs § 7, stk. 1, som ansøgerens samlede erhvervsindtægt i det år, der går forud for datoen for skadens indtræden. Årslønnen opgøres således ikke i kalenderåret, men fra datoen for tilskadekomsten og et år bagud.

Efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, kan årslønnen dog fastsættes skønsmæssigt, når særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende.

Som anført i årsberetningen for 2003, pkt. 7.9.1, har nævnet, hvis ansøgeren gennem længere tid kun har haft en vag tilknytning til arbejdsmarkedet, som udgangspunkt anvendt en standardårsløn på 165.000 kr. ved beregningen af erstatning for tab af erhvervsevne. Standardårslønnen kan ikke anvendes, hvis ansøger har en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, heller ikke selv om ansøgers faktiske årsløn er lavere end standardårslønnen, jf. nærmere årsberetningen 2004, pkt. 7.9.1.

Nævnet besluttede i 2006 at forhøje standardårslønnen. Nævnet besluttede endvidere i 2007, at nævnet hvert år herefter skal fastlægge størrelsen af standardårslønnen. Der blev ikke besluttet en forhøjelse for 2007, og forhøjelsen fra 2006 var derfor fort-

sat gældende i 2007. Nævnet har således besluttet følgende forhøjelser af standard-årslønnen siden 2006:

210.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2006 eller senere.

220.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2008 eller senere.

225.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2009 eller senere.

230.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2010 eller senere.

235.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2011 eller senere.

240.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2012 eller senere.

245.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2013 eller senere.

250.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2014 eller senere.

255.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2015 eller senere.

260.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2016 eller senere.

260.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2017 eller senere.

7.20 ERSTATNINGSANSVARSLovens §§ 12-14 – BEGRAVELSESUDGIFTER OG TAB AF FORSØRGER

Efter erstatningsansvarslovens § 12 skal den, som er erstatningsansvarlig for en andens død, betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsørger.

Nævnet anser op til 35.000 kr. for rimelige begravelsesudgifter. Særlige omstændigheder omkring dødsfaldet kan dog føre til, at der tilkendes et højere beløb.

”Rimelige begravelsesomkostninger” omfatter kun udgifterne til selve begravelsen, herunder annoncering, anlæg af gravsted og bespisning af følget. Nævnet betaler ikke erstatning for udgifter til gravstedsvedligeholdelse, sørgetøj og transport til følget.

Var afdøde hjemmehørende i udlandet, betaler nævnet udover "rimelige begravelsesomkostninger" dog også for afdødes – men ikke følgets – transport til udlandet.

Det er i almindelighed en betingelse for at få forsørgertabserstatning, at afdøde i enten faktisk eller retlig henseende var forsørger for ansøgeren på skadestidspunktet.

Det fremgår af erstatningsansvarslovens § 13, at forsørgertabserstatning til ægtefæller og samleverer udgør et i loven angivet minimumsbeløb, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Sådanne særlige omstændigheder kan f.eks. være, hvis ansøger har bopæl i et land med væsentligt lavere leveomkostninger end Danmark.

7.21 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 14 A – OVERGANGSBELOB

Ved dødsfald tilkommer der en efterladt ægtefælle eller samlever et overgangsbeløb. Efterlader afdøde sig hverken ægtefælle eller samlever, kan overgangsbeløbet, når særlige omstændigheder taler derfor, i stedet tilkendes en anden efterladt person, som i mange år har haft fælles bolig og fælles husholdning med afdøde.

Beløbet vil således kunne udbetales til forældre til større hjemmeboende børn, der bidrog til husholdningen, eller f.eks. til en søster eller bror, som i mange år har haft fælles bolig og husholdning mv. med afdøde.

Overgangsbeløbet ydes som en standardiseret kompensation for de forskellige uforudsete og mere eller mindre dokumenterbare udgifter, der som regel vil være forbundet med en ægtefælles eller samlevers død, f.eks. flytteudgifter, udgifter til bistand i hjemmet, begravelsesudgifter mv. Udbetales der overgangsbeløb, kan den pågældende ikke tillige kræve erstatning for begravelsesudgifter, jf. sidste pkt. i bestemmelsen.

N. j. nr. 16-520-09234: Ansøgers samlever blev dræbt som følge af et knivoverfald. Ansøger søgte om erstatning blandt andet for overgangsbeløb i medfør af erstatningsansvarslovens § 14 a samt for udgifter til kørsel og parkering. Retten tilkendte ansøger erstatning for udgifter til kørsel og parkering, men tog ikke stilling til kravet om overgangsbeløb.

Nævnet tilkendte ansøger overgangsbeløb, men meddelte ansøger afslag på kravet om erstatning for udgifter til kørsel og parkering trods rettens tilkendelse heraf.

Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at et overgangsbeløb har karakter af kompensation for forskellige udgifter, der sædvanligvis er forbundet med en ægtefælles eller samlevers død, herunder udgifter til transport, hvorfor nævnet vurderede, at der ikke tillige kunne tilkendes erstatning for udgifter til transport, jf. herved princippet i erstatningsansvarsloven § 14 a, 3. pkt.

7.22 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 16 – RENTER

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, kan godtgørelse og erstatning kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Denne regel gælder også for erstatning efter offererstatningsloven, jf. denne lovs § 6 a. Skadevolderen kan ikke bedømme erstatningens størrelse, før erstatningskravet er fremsat over for den pågældende, og derfor vil der tidligst kunne påløbe renter fra 1 måned efter erstatningskravets fremsættelse over for skadevolderen. Fristen begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor skadevolderen kunne og burde have indhentet de oplysninger, der var nødvendige for at kunne vurdere erstatningskravet og dets størrelse. Hvis skadelidte ikke fremkommer med fornødne oplysninger om kravet eller dets størrelse, kan det således komme skadelidte til skade.

Efter § 16, stk. 1, 2. pkt., er det bestemt, at hvis det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, er givet, at skadevolderen i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan denne del forlanges udbetalt efter reglerne i § 16, stk. 1, 1. pkt. Et sådant udbetalt beløb samt beløb, der er udbetalt som midlertidig erhvervsevnetabserstatning, kan ikke senere kræves tilbagebetalt eller modregnet i andre erstatningsposter, jf. § 16, stk. 1, 3. pkt.

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 2, forrentes beløbet fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter stk. 1, med en årlig rente, der svarer til procesrenten, dvs. referencesatsen med et tillæg på 8 pct. Som referencesats anses den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år. Renten svarer således til rentesatsen i henhold til renteloven. § 16, stk. 2, blev ændret ved lov nr. 434 af 10-06-2003 og gælder for rente (med referencesatsen med tillæg af 7 %) af krav, der kan kræves betalt den 01-07-2003 eller senere. For krav forud for den 01-07-2003 er rentesatsen diskontoen med tillæg af 5 %. For krav efter 01-03-2013 er tillægget til referencesatsen 8 %³.

7.23 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 18 – OVERFØRELSE MV. AF KRAV

Bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 18 fastslår, i hvilket omfang krav på erstatning og godtgørelse kan overføres til andre ved aftale eller arv, ligesom bestemmelsen fastlægger, hvordan kravene er stillet i formueforholdet mellem ægtefæller. Det følger blandt andet af bestemmelsen, at krav på erstatning og godtgørelse i tilfælde af skadelidtes død falder i arv til skadelidtes arvinger⁴.

Hvis skadelidte dør, inden et krav på f.eks. godtgørelse for varigt mén eller erstatning for erhvervsevnetab er anerkendt eller fastslået ved dom eller af Erstatningsnævnet, kan der dog efter omstændighederne ske nedsættelse af erstatningen eller godtgørelsen under henvisning til skadelidtes korte levetid.

³ Jf. lov nr. 1244 af 18-12-2012.

⁴ Erstatningsansvarslovens § 18, stk. 2, indeholdt tidligere en bestemmelse, hvorefter krav om godtgørelse for personskade først faldt i arv, når det var anerkendt eller gjort gældende ved sagsanlæg eller under en straffesag ved kravets fremsættelse i retten eller i et anklageskrift eller en stævning, der var indleveret til retten. Denne bestemmelse er imidlertid ophævet med virkning fra den 23-01-2003. Sådanne godtgørelseskrav falder således nu som udgangspunkt i arv fra samme tidspunkt som krav på erstatning for økonomisk skade i anledning af personskade, dvs. uanset om skadelidte har gjort kravet gældende inden sin død.

Der sker normalt ikke nedsættelse af erstatningen ved dødsfald senere end ca. 3 år efter tilskadekomsten.

7.24 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 24 – ALMINDELIG LEMPELSESREGEL

Det følger af erstatningsansvarslovens § 24, stk. 1, at erstatningsansvar kan nedsættes eller bortfalde, når ansvaret vil virke urimeligt tyngende for den erstatningsansvarlige, eller når ganske særlige omstændigheder i øvrigt gør det rimeligt.

Af stk. 2 følger det, at der under tilsvarende betingelser som angivet i stk. 1 kan ses helt eller delvis bort fra skadelidtes medvirken til skaden. Ved krav om erstatning til den, der har mistet en forsørger, gælder det samme om afdødes medvirken.

7.25 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 – TORTGODTGØRELSE OG KRÆNKELSESGODTGØRELSE

7.25.1 Frihedsberøvelse

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. Det vil normalt være en forudsætning, at frihedsberøvelsen kan henføres under straffelovens § 261. For nærmere om nævnets praksis, se f.eks. nævnets årsberetning for 2012, pkt. 7.21.1, og nævnets årsberetning for 2013, pkt. 7.22.1.

7.25.2 Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, skal det ved fastsættelsen af tortgodtgørelsen tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 (forbrydelser i familieforhold) eller 24 (seksualforbrydelser). Bestemmelsen blev indsat i erstatningsansvarsloven ved lov nr. 463 af 07-06-2001. Lovændringen tog blandt andet sigte på at fordoble det hidtidige godtgørelsesniveau i sædelighedssager begået den 01-07-2002 og senere, således at udgangspunktet ved udmåling af godtgørelse for tort ved fuldbrydet voldtægt nu er 60-70.000 kr. og omkring det halve ved forsøg på voldtægt.

Den senere ændring af offererstatningsloven ved lov nr. 412 af 09-05-2011, hvorved blandt andet lovens § 10 og § 13 blev ændret, byggede på en rapport fra december 2010 fra en arbejdsgruppe om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser. Arbejdsgruppen havde blandt andet overvejet, om der burde ske ændringer af erstatningsansvarslovens regler med henblik på yderligere at forhøje de beløb, der i praksis udmåles for tortgodtgørelse. Arbejdsgruppen fandt ikke grundlag herfor. Arbejdsgruppen lagde herved blandt andet vægt på, at tortgodtgørelsesbeløbene i Danmark ikke afviger væsentligt fra godtgørelserne i Sverige og Norge. Justitsministeriet tilsluttede sig arbejdsgruppens overvejelser og anbefalinger. Ministerens lovforslag, som blev vedtaget af Folketinget uden ændringer, indeholdt således ikke bestemmelser eller henstillinger om ændring af niveauet for tortgodtgørelse. Niveauet for tortgodtgørelse i voldtægtssager har i april 2012 været behandlet i Højesteret, der i U2012.2297H,

blandt andet udtalte: "Højesteret finder ikke grundlag for at ændre det almindelige niveau for tortgodtgørelse og stadfæster derfor dommens bestemmelser på dette punkt". Det bemærkes i forlængelse heraf, at Justitsministeriet i 2016 har indkaldt en række relevante interessenter, herunder repræsentanter fra domstolene, advokatstanden, Erstatningsnævnet og offerorganisationer, til en møderække med henblik på at drøfte det generelle niveau for og erfaringerne med tort- og krænkelsesgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26.

Godtgørelsen i de enkelte sager fastsættes ud fra en vurdering af de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. Nævnet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på karakteren af de seksuelle krænkelse, den anvendte tvang eller vold, varigheden af forbrydelsen, hvor forbrydelsen er sket, om der har medvirket en eller flere gerningsmænd, og – hvis der er tale om forsøg – hvor fremskredent forsøget har været. For nærmere om nævnets praksis se f.eks. nævnets årsberetning for 2015 pkt. 7.22.2, side 53-57.

Fra nævnets praksis i 2016 kan nævnes følgende sager:

N.j.nr. 15-520-06816 En 51-årig skadevolder blev dømt for blufærdighedskrænkelser ved i et tog at have befølt den dengang 16-årige ansøger på inderlåret, ligesom han med begge hænder befølte hende på brysterne uden på tøjet.

Ansøger forklarede i retten, at skadevolder satte sin fod på hendes højre fod. Han lagde sin højre hånd på hendes knæ og førte hånden to gange op og ned ad hendes inderlår mod hendes intime dele. Derefter førte han to gange sin højre hånd op mod hendes bryst. Ansøger løb væk fra skadevolder, og søgte hjælp hos to unge mænd. Ansøger så, at skadevolder gik gennem toget og kiggede på hende gennem en glasdør, men da han så, at hun sad hos de unge mænd, vendte han om og gik.

Nævnet tilkendte ansøger 10.000 kr. i tortgodtgørelse. Nævnet lagde vægt på aldersforskellen mellem ansøger og skadevolder. Nævnet lagde endvidere vægt på, at skadevolder satte sin fod på ansøgers fod, hvilket kunne antyde en form for fastholdelse, og han efterfølgende fulgte hende gennem toget og først forsvandt, da ansøger satte sig hos to unge mænd. Endelig lagde nævnet vægt på, at ansøger fik betydelige gener som følge af episoden.

N.j.nr. 16-520-09484 Ansøger blev i forbindelse med en bytur forsøgt voldtaget af en gruppe af skadevoldere. Ansøger blev af ca. 5 personer skubbet hen mod et lille indhak på et p-areal. Inde i indhaket blev hun af 3 af personerne skubbet op af en mur. Herefter fik ansøger åbnet sine bukser, der blev rørt ved ansøgers baller, og ansøger fik stukket en finger op i anus. Skadevolderne skubbede herefter ansøger ned på jorden, således at hun stod på sine hænder og knæ, hvorefter den ene skadevolder efter det oplyste rørte ved ansøgers baller med sin penis. Herefter lykkedes det ansøger at få revet sig fri og flygte fra stedet. Ansøger søgte om godtgørelse for tort på 45.000 kr. Nævnet tilkendte ansøger godtgørelse

for tort på 30.000 kr. og lagde ved afgørelsen vægt på karakteren af det foretagne overgreb samt grovheden af forholdet, herunder at der havde været flere skadevoldere.

N.j.nr. 16-520-09511 Ansøger blev på vej hjem fra en fest antastet af en ukendt mand. Ansøger forklarede til politiet, at manden forsøgte at hive frakke og halstørklæde af ansøger, hvorefter han førte en finger op i ansøgers skede i gennem ansøgers strømpebukser. Nævnet tilkendte ansøger 15.000 kr. i godtgørelse for tort. Ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse lagde nævnet på den ene side vægt på, at skadevolder hev fat i ansøgers tøj og førte en finger op i ansøgers skede. På den anden side lagde nævnet vægt på, at der i forbindelse med hændelsen ikke blev udøvet vold eller fremsat trusler, samt at der var tale om et enkeltstående forhold af kort varighed og en afgrænset krænkelse.

Sagen er også nævnt under pkt. 7.2.1 om offererstatningslovens § 1.

N.j.nr. 15-520-07925 Skadevolder, som var ansøgers stedfar, blev af retten dømt for over en periode på ca. 3 ½ år, hvor ansøgeren var mellem 10 og 13 år, at have udsat hende for overgreb, idet han adskillige gange havde samleje med hende, ligesom han befølte hende i kønsdelene og på brysterne, stak en finger ind i hendes skede og endetarm og berørte hendes læber med sit lem. Retten lagde ved strafudmålingen vægt på længden af perioden, hvorunder overgrebene fandt sted, antallet af overgreb, samt at skadevolderen havde gennemført adskillige fuldbyrdede samlejer i tiden, hvor ansøgeren var under 12 år, herunder i perioder, hvor skadevolderen på grund af ansøgers mors indlæggelse på sygehus fungerede som primær omsorgsperson for ansøger.

Nævnet tilkendte ansøgeren 100.000 kr. i godtgørelse for tort i overensstemmelse med rettens afgørelse.

N.j.nr. 15-520-07838 Ansøger blev over en periode, hvor hun boede sammen med sin søster og søsterens daværende kæreste, gentagne gange udsat for overgreb fra søsterens kæreste, når han skulle "putte" ansøger.

Nævnet tilkendte ansøger 30.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnet lagde herved vægt på, at der var tale om gentagne befølinger i en periode på over 2 år, at ansøger var 12-14 år, og skadevolder var 28-30 år, og at skadevolder flere gange havde stukket en finger op i ansøgers kønsdel og anus og havde slikket hendes kønsdel. Endvidere lagde nævnet vægt på, at skadevolder i perioden, hvor overgrebene fandt sted, var i en "betroet" rolle i forhold til ansøger, da ansøger boede hos sin søster og dennes daværende kæreste, hvorved det også i dommen i sagen var anført, at forholdene blev begået i familieforhold på ansøgers værelse.

N.j.nr. 16-520-09493 Ansøger, der på gerningstidspunktet var 89 år, næsten blind og dårligt hørende, blev i sit eget hjem udsat for fuldbyrdet, anal voldtægt af en ukendt skadevolder. Ansøger boede alene i et hus med 500 meter til nærmeste nabo. Hændelsen indtraf en formiddag, hvor skadevolder bankede på ansøgerens dør. Da hun åbnede døren, tog skadevolder fat om ansøgers hals og førte ansøger ud bagved huset, hvor han lagde hende ned og voldtog hende på græsset.

Nævnet fandt, at ansøger var berettiget til en tortgodtgørelse på 70.000 kr. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på karakteren af overgrebet, ansøgerens alder, at skadevolder opsøgte ansøgeren i hendes eget hjem, og at ansøgeren som følge af overgrebet måtte fraflytte sin bolig.

N.j.nr.16-520-09314 Ansøger søgte nævnet om tortgodtgørelse som følge af et overfald på en bar. Ansøger gik ind på et toilet, som var beregnet til både mænd og kvinder. Inde på toilettet stod en mand, som straks greb hende om struben og skubbede hende op mod en væg, mens han med den anden hånd befølte hende i skridtet og forsøgte at kysse hende. Halsgrebet efterlod flere mærker. Skadevolder stoppede, da der kom en tredjemand ind på det ulåste toilet.

Nævnet fandt, at ansøger, i overensstemmelse med sin ansøgning, var berettiget til en tortgodtgørelse på 10.000 kr. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på hændelsesforløbet, herunder at skadevolder havde befølt ansøger uden på tøjet og forsøgt at kysse hende samtidig med, at ansøger var blevet udsat for vold i form af halsgreb, der havde efterladt mærker.

Nævnet har endvidere taget stilling til, om der kunne ydes godtgørelse for tort i følgende sager:

N.j.nr.16-520-09238 Skadevolder blev dømt for at have haft samleje med et barn under 15 år, dog kun således, at forholdet kunne tilregnes SKV som uagtsomt. Ansøger, som på gerningstidspunkt var 13 år og 11 måneder, havde i retten forklaret blandt andet, at samlejet havde været frivilligt, og at hun ved sit første møde med skadevolder havde oplyst, at hun var 15 år. Det fremgik endvidere af sagen, at ansøger angiveligt ikke ønskede at medvirke til anmeldelsen af skadevolder.

Ansøgers mor søgte på vegne af ansøger om godtgørelse for tort. Nævnet valgte at afslå ansøgningen om godtgørelse for tort, da nævnet ikke fandt, at ansøgeren ved krænkelser var blevet tilføjet tort. Nævnet lagde vægt på, at ansøgeren i retten havde oplyst, at samlejet havde været frivilligt, ligesom hun havde oplyst, at hun var 15 år. Nævnet lagde endvidere vægt på, at ansøgeren angiveligt ikke havde ønsket at medvirke til anmeldelsen af skadevolder.

I **N.j.nr. 15-520-08176** havde ansøger tidligere fået taget en række professionelle billeder af lettere erotisk karakter. Ansøger var på billederne delvist afklædt, men ingen af billederne viste egentlig nøgenhed i form af blottede bryster eller kønsdele. Skadevolder var på ukendt vis kommet i

besiddelse af disse billeder og havde sendt dem videre til en tredjeperson. Skadevolder blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 264 d ved uberettiget at have videregivet billederne uden ansøgers accept.

Nævnet afslog ansøgers ansøgning om tortgodtgørelse. Nævnet lagde vægt på, at der var tale om en række billeder, som ansøger havde fået taget hos en professionel fotograf, og som alene viste ansøger delvist afklædt eller i en positur, hvor hun ikke blottede bryster og kønsdele.

7.25.3 Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkelsegodtgørelse

Bestemmelsen om krænkelsegodtgørelse findes i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Efter denne bestemmelse skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en anden, i tilfælde, hvor der ikke er lidt tort, jf. § 26, stk. 1, dog betale den forurettede en godtgørelse, såfremt krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens person eller frihed. Krænkelsegodtgørelse ydes således i de grænsetilfælde, hvor forbrydelsen ikke direkte har været egnet til at krænke offerets selv- og æresfølelse, og hvor der derfor ikke ydes godtgørelse for tort, men hvor forbrydelsen desuagtet er af en sådan karakter, at den generelt set er egnet til at skabe meget betydelig angst og længerevarende psykiske belastninger for offeret.

Kravet om forholdets grovhed kræver lidt forenklet, at forholdet er sket ved et *forsætligt særligt groft angreb*, der har medført eller været egnet til at medføre *alvorlig utryghed og angst hos offeret*. Ved vold er det en forudsætning, at *der er anvendt våben*, eller at der har været tale om vold *gennem længere tid*. Kravet om forbrydelsens grovhed indebærer endvidere, at forholdet også ved strafudmålingen skal betragtes som værende af grovere karakter. Det er således tillige en forudsætning, at forbrydelsen skal kunne medføre fængsel i omtrent 1 år eller derover. Det vil normalt også være en forudsætning, at volden har medført alvorlige skader. Dette fortolkes i nævnets praksis som skader, der har medført egentlige varige mén, der kan fastsættes til en méngrad på mindst 5 pct., eller en sygeperiode på 3 måneder eller derover.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i nævnets årsberetning for 2007, pkt. 7.17.

7.26 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 A – GODTGØRELSE TIL EFTERLADTE

Bestemmelsen, der er gældende for skader sket den 23-01-2003 og senere, er nærmere omtalt i årsberetningen for 2003, pkt. 7.13, og årsberetningen for 2004, pkt. 7.14.

Godtgørelse til efterladte i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 a kommer kun på tale ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Bestemmelsen vil derfor typisk finde anvendelse i tilfælde, hvor dødsfaldet er forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237 (manddrab), § 246 (grov vold med døden til følge) eller eventuelt § 252 (forsætlig fareforvoldelse).

Er dødsfaldet forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237, er udgangspunktet, at der skal betales godtgørelse. Er døden derimod forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 246 eller § 252, afhænger det af en konkret vurdering af karakteren af tiltaltes handling og den lidelse eller krænkelse, som derved er påført de efterlevende, om der skal betales godtgørelse. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal eller krænkende måde, om afdøde har været udsat for omfattende vold eller seksuelle krænkelser inden døden, eller om døden er forvoldt på en særlig pinefuld måde. Det kan også indgå i vurderingen, hvor "tæt" de efterladte har været på begivenhederne. Har et barn f.eks. været til stede i forbindelse med drabet på en af sine forældre, kan dette i sig selv tale for tilkendelse af godtgørelse eller en forhøjelse af denne.

Udgangspunktet for godtgørelsens størrelse ved forsætligt drab er 100.000 kr. Ved dødsfald som følge af grov uagtsomhed kan godtgørelsen fastsættes til et mindre beløb, idet det dog i lovens forarbejder forudsættes, at der ikke tilkendes helt bagatelagtige beløb.

Godtgørelsen kan udbetales til personer, der stod afdøde særlig nær. Det vil som udgangspunkt sige afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, mindreårige børn, og, hvis afdøde var mindreårig, afdødes forældre. Der kan også tilkendes godtgørelse til et ufødt barn.

Ved mindreårige børn vil det som udgangspunkt være uden betydning, om barnet rent faktisk boede sammen med afdøde, og om barnet selv er i stand til at forstå de særlige omstændigheder omkring dødsfaldet, der begrunder godtgørelsen. Er der tale om mindreårige børn, som havde nået en vis alder, da dødsfaldet indtrådte, kræves dog efter praksis en vis kontakt mellem afdøde og den efterladte. Hjemmeboende voksne børn vil som udgangspunkt også være omfattet af bestemmelsen.

Efter omstændighederne er også andre end ægtefælle, samlever, børn eller forældre omfattet af bestemmelsen i § 26 a. Dette forudsætter dog, at der har været et sådant særligt forhold mellem den pågældende og afdøde, at der må antages at være tale om en tilsvarende særlig følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet. Det kan f.eks. være en søskende, der som voksen i mange år har haft fælles bolig og husholdning med afdøde.

7.27 "FORÆLDELSE"/PRÆKLUSION

Efter fristreglen i offererstatningslovens § 13 kan nævnet ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde, herunder i sager om seksuelle overgreb mod børn og unge mennesker. Der henvises herved nærmere til pkt. 7.8 om offererstatningslovens § 13 og 2-årsfristen samt nævnets årsberetning for 2009, pkt. 20.1.

BILAG 1 – OVERSIGT OVER FOREKOMSTEN AF DE ENKELTE STRAFFELOVS-OVERTRÆDELSER I 2016-2014

	2016	2015	2014
Strfl. §§ 119-121	129	146	108
Strfl. § 123	4	4	9
Strfl. § 210	7	8	10
Strfl. §§ 216-217	131	169	109
Strfl. § 218-221	1	1	4
Strfl. §§ 222-223 a	54	37	34
Strfl. § 224	8	8	12
Strfl. § 232	114	144	134
Strfl. § 237	32	48	13
Strfl. § 237, jf. § 21	52	55	76
Strfl. § 241	5	2	2
Strfl. § 244	796	876	1.066
Strfl. § 245	363	421	449
Strfl. § 246	1	5	5
Strfl. § 249	5	7	7
Strfl. § 252	12	14	10
Strfl. §§ 260-261	24	15	14
Strfl. § 262a	0	0	0
Strfl. § 266	35	25	42
Strfl. § 276, § 291, § 293	16	14	14
Strfl. § 279	9	0	0
Strfl. § 281	10	13	5
Strfl. § 288	121	152	209
Strfl. i øvrigt	0	0	0
Andet	0	2	5
I alt	1.929 ⁵	2.166	2.337

⁵ Der er i 2016 indkommet 2.416 nye erstatningssager. Det er på 1.929 af disse sager registreret, hvilken straffelovsovertrædelse sagen vedrører. At der ikke er registreret en straffelovsovertrædelse på alle 2.416 nye sager skyldes blandt andet, at det i nogle tilfælde ikke er muligt på modtagelsestidspunktet at afgøre, hvilken straffelovsovertrædelse erstatningssagen vedrører. Det gælder navnlig ansøgninger, der ved en fejl er sendt direkte til Erstatningsnævnet i stedet for – i overensstemmelse med nævnets forretningsorden – at være sendt via politiet, og hvor nævnet derfor ikke på ansøgningstidspunktet har modtaget de relevante akter fra straffesagen.

**BILAG 2 – OVERSIGT OVER TILKENDTE ERSTATNINGER MV. I 2016-2014
FORDELT PÅ ERSTATNINGSPOSTER**

	2016	2015	2014
Svie og smerte	8.078.038	9.479.629	12.071.797
Helbredelsesudgifter	215.909	320.202	400.471
Tandbehandling	445.605	423.146	1.147.232
Personlige ejendele	440.656	357.693	437.577
Mistede kontanter	12.660	16.880	19.100
Tingsskade	19.803	47.718	35.449
Forlængelse af uddannelse/ tab af skoleår	460.000	535.000	340.000
Transportudgifter	66.086	81.122	95.216
Tabt arbejdsfortjeneste	14.355.778	14.232.265	13.712.183
Begravelsesudgifter	376.033	233.060	282.698
Overgangsbeløb	779.800	724.000	1.145.500
Tort	10.611.825	10.559.500	10.480.000
Krænkelsergodtgørelse	395.000	510.000	715.000
Godtgørelse til efterladte	2.895.000	2.210.000	1.570.000
Lægeerklæring, betalt af ansøger/advokat	70.320	92.212	77.831
Varigt mén	15.827.516	20.552.991	30.527.248
Erhvervsevnetabserstatning	51.944.631	51.450.335	59.088.371
Varige helbredelsesudgifter	0	71.500	0
Tab af forsørger, ægtefælle	4.376.434	5.484.592	4.060.567
Tab af forsørger, børn	2.978.999	2.577.567	2.321.577
Advokatudgifter	2.238.356	2.524.752	3.065.096
Andet	328.855	55.355	346.515
I alt	116.917.304	122.539.518	141.939.433

Administrative udgifter i 2016-2014:

	2016	2015	2014
Gebyr til Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring	776.882	910.500	941.000
Tandlægekonsulenter	7.847	22.375	30.511
Lægekonsulenter	11.250	27.820	7.896
Erklæringer betalt af nævnet	1.639.882	1.779.844	2.904.543
Andet	34.661	67.102	225.538
I alt	2.470.522	2.807.641	4.109.489

Udbetalt i alt i 2016-2014:

	2016	2015	2014
Tilkendte erstatninger og godtgørelser	116.917.304	122.539.518	141.939.433
Administrative udgifter	2.470.522	2.807.641	4.109.489
I alt	119.387.826	125.347.159	146.048.922

BILAG 3 – OPLYSNINGER OM TILKENDELSER OG AFSLAG I 2016

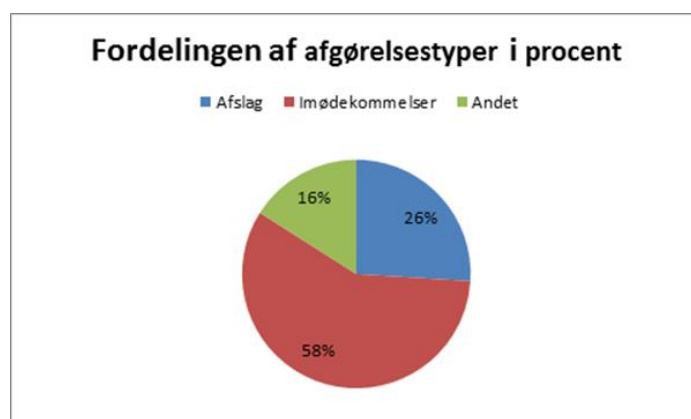
Erstatningsnævnet har i 2016 truffet 3.662 afgørelser, jf. pkt. 4.

Som ligeledes omtalt under pkt. 4 er opgørelsen over antallet af afgørelser baseret på antallet af udgående breve, der statistisk er registreret som en afgørelse. De enkelte registrerede afgørelser indeholder imidlertid ofte afgørelser vedrørende flere forskellige krav, herunder krav der kan være fremsat på forskellige tidspunkter. En afgørelse kan således f.eks. bestå af tilkendelse af erstatning for udgifter til transport hjem fra sygehuset på skadesdagen, anmodning om dokumentation for sygeperiode til brug for vurdering af et fremsat krav om godtgørelse for svie og smerte, anmodning om dokumentation for et fremsat krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og et (foreløbigt) afslag på erstatning for ødelagt tøj (henvisning til forsikring). Hvis der i afgørelsen tilkendes erstatning, vil sagen statistisk blive registreret som en afgørelse om imødekomme, også selv om nævnet samtidig afslår et eller flere delkrav.

I ca. 37 pct. af afgørelserne har nævnet (helt eller delvist) imødekommet ansøgers erstatningskrav ved den første afgørelse. Nævnet har herudover i ca. 21 pct. af sagerne – typisk efter at have modtaget yderligere dokumentation for ansøgers krav – tilkendt ansøger (yderligere) erstatning. De sager, hvor nævnet har imødekommet ansøgningen eller genoptaget en tidligere afgørelse og tilkendt (yderligere) erstatning, udgør således tilsammen ca. 58 pct. af de truffe afgørelser. Nævnet har herudover i ca. 26 pct. af nævnets afgørelser meddelt afslag på erstatning.

De øvrige ca. 16 pct. af de truffe afgørelser, hvor nævnet hverken har imødekommet eller afslået det fremsatte erstatningskrav, drejer sig blandt andet om tilfælde, hvor nævnet ikke har kunnet tage stilling til kravet på det foreliggende grundlag, og hvor nævnet derfor har afsluttet sagen med tilsagn om genoptagelse ved indsendelse af dokumentation eller lignende for kravet (ca. 12 pct.). Endvidere drejer det sig om sager, hvor nævnet har besluttet at henlægge en erstatningssag, f.eks. fordi ansøger har oplyst, at han eller hun ikke ønsker videre foretaget i sagen, eller fordi nævnet blot har meddelt aktindsigt i sagen efter anmodning fra ansøgeren (ca. 4 pct.)

Fordelingen af afgørelsestyper kan illustreres ved nedenstående figur:

BILAG 4 – OPLYSNINGER OM AFSLAGSGRUNDE I 2016

Blandt de afgørelser, hvorved nævnet har meddelt afslag på erstatning, fordeler begrundelserne for afslagene sig som illustreret ved nedenstående figur:

